

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ

ГОД. II.

„Гласник“ излази као месечник
Годишња претплата 100 дин.
Поједини број 10— динара.

НОВИ САД

1. ЈУНА 1929. ГОДИНЕ

БРОЈ 3., 4. и 5.

Свеска за март, април и мај.
За чланове Адвокатске Коморе
је претплата урачуната у
чланарину.

Др. И. Павлас

† Др. Милан А. Ђирић

3. II. 1861. — 1. V. 1929.

Нестао је један живот одређених праваца, борбен, надахнут националном романтиком, чист и ничим неокаљан, испуњен љубави према породици, друговима и народу, високом културом, стручном спремом и неуморним стварањем. Међу нама нема више нашега друга, који је на тврдом тлу своје животне стазе урезао успомене трајне вредности.

Рођен је из угледне занатлијске породице у Новом Саду. Основну школу српску и немачку и гимназију свршава одличним успехом. Испит зрелости полаже у Новом Саду 1880. године. Као Текелијин питомац свршава права у Будимпешти са одличним успехом и стиче право полагања првог строгог испита пре апсолуторија. Промовиран је 11. јуна 1887. године. Адвокатску праксу од 15. јуна 1887. обавља у адвокатским канцеларијама Паје Гостовића, Др. Карла Кона и Косте Рајића, новосадских адвоката. Адвокатски испит полаже у Будимпешти 1. октобра 1889. год. и почиње самосталан адвокатски позив 7. октобра исте године.

Већ као гимназиста ступа у јаван живот и већ на омладинској скупштини 1880. год. истиче се својим иступањем. Међу својим друговима у Текелијануму и на универзитету игра видну улогу и као приватан секретар Др. Мих. Полита-Десанчића, шаље његове говоре „Застави“.

Од ране младости припадао је Милетићевој либералној странци, и принципима ове странке остао је веран тумач све до своје смрти.

Његов рад је цењен као шајкашког посланика на петровданском нар. црквеном Сабору, као сарадника Милетићеве „Заставе“, „Браника“ и „Србобрана“, у „Матици“, „Друштву за српско народно

позориште“, градском претставништву, српској православној црквеној општини и Адвокатској Комори.

Његов живот се гаси 1. маја 1929. и оставља у дубокој жалости своју породицу, околину и све нас његове другове. Успомена на њега живеће у нама и у творевинама његовог неуморног и несебичног рада.

Нека му је вечна слава!

Један редак јубилеј

Педесетогодишњица правозаступничког деловања д-ра Ивана Влаховића

Ових дана је навршио пуних педесет година свога адвокатског рада доајен војвођанских адвоката др. Иван Влаховић, адвокат у Ст. Бечеју.

У Војводини нема сличнога случаја, а једва ће се наћи још који овакав пример и у целој нашој Краљевини. Напоран и пун одговорности адвокатски позив подрива наше живце и здравље и није чудо, што смрт у правилу прерано коси по нашим редовима.

Тим већу пажњу и уважање заслужује изванредан случај нашег јубилара у Ст. Бечеју, који је ево јуначки и увек часно издржао кроз пет деценија све напоре и никада није дао ни најблеђој сенци, да падне на његов неспорно висок реноме и као човека и као правозаступника.

* * *

Др. Иван Влаховић родио се 24. јуна 1850. године у Бачком Петровом Селу у бегству његових родитеља у револуцији, када му се отац морао склонити из Суботице у Стари Бечеј. Отац му је био капетан српске народне гарде и ово национално држање умало га није стало главе. Српску основну школу свршио је у Ст. Бечеју, а 1860. године се уписао у српску православну гимназију у Новом Саду, којој је онда директор био Нивковић, а професори су били Стојадиновић, (муж наше списатељске Милице Стојадиновић-Српкиње), Гавриловић, катихета Монашевић, те Фил. Оберкнежевић.

После октобарске дипломе 1860. год. и фебруарског патента из 1861. године, када је укинута била Српска Војводина, родитељи су му нашли за потребно, да га због немачког и мађарског језика

преведу у Нови Врбас, где је свршио други и трећи разред гимназије, којој је онда био управитељ чувени наставник Годра, Словак и одушевљени Словен. Из Врбаса је отишао касније у државну гимназију у Пешту; седми разред је свршио у Печују, а осми разред и матуру положио је као први у рангу у Пешти са успехом „*proclarae praestitit studia eximio modo maturum iudicavimus*“.

Две године права студирао је у Грацу а трећу и четврту годину права свршио је на пештанском Универзитету. После положенога првога ригорозума, уписао се 1. августа 1875. г. за адвокатског приправника код суботичке Адвокатске Коморе, ступивши у адвокатску праксу код Мите Радановића, адвоката у Ст. Бечеју.

5. јуна 1878. г. промовисан је на пештанском Универзитету за доктора политичких и правних наука. Адвокатску праксу вршио је доцније код пештанског адвоката М. Емеи-а, приснога друга куријалнога судије Др. Драгутина Чемеги-а, творца мађарскога криминалнога кодекса.

1879. год. положио је у Пешти адвокатски испит пред комисијом којој је председником био славни наш судија и правни писац и доцнији народни добротвор Мила Манојловић, председник сената мађарске курије. Овај испит положио је са одликом, те га је на основу тога председник Мила Манојловић одмах и позвао да се пријави за судију, обећавши му судијско место у Св. Андреји. Овога се није примио, него је још исте године отворио своју адвокатску канцеларију у Ст. Бечеју, где свој адвокатски позив од 1879. год. непрекидно и до данас врши. За то време добио је у неколико махова похвале надлежних судова, као нарочито признање за деловање своје, а као старалац стечајне масе за „преобилни успех“ што је у стечајним стварима брзо и особитим својим радом, као стечајни управитељ, развио.

За цело време свога адвокатског деловања општом политиком се никада није бавио, међутим је кроз 38 година непрекидно био биран за члана општинског већа у Ст. Бечеју, а сталан је члан био и Бачке-Жупанијске Конгрегације. Кроз дуги низ година био је чланом Конзисторије Епархије Бачке. Кроз 25 година био је биран и чланом Црквено-Школске Општине у Ст. Бечеју, чији је и бесплатни правни заступник, као и дугогодишњи председник Црквено-Школске Општине у Ст. Бечеју. Отац му је био Милош Влаховић, такође адвокат у Ст. Бечеју, а стриц му Александар Влаховић, такође адвокат у Ст. Бечеју. Дед му је био Атанасије Влаховић, свештеник и иначе доктор филозофије и слободних наука, те као

такав члан пештанскога Универзитета. Деда по матери, био му је такође адвокат Ђорђе Стакић, који међутим није адвоцирао, него је био ондашњи диштриктски сенатор за општину Сентомаш (Ср-бобран.) Био је нећак великога српскога родољуба и добротвора Саве Текелије.

За време школовања у Пешти, био је на стану код матере покојнога чика Стеве В. Поповића, који је у оно време био пре-цептор кнежева Арсена и Ђорђа Карађорђевића, браће Његовога Величанства пок. краља Петра. За то време био је и члан Српскога Културнога Друштва „Преходница“.

Све своје школе свршавао је свагда, као први еминент.

13. децембра 1920. год. одликован је од стране Њ. В. Краља са орденом Белог орла V. реда а те исте године је позван од стране начелства Министарства Правде, да ступи за члана Каса-ционога Суда у Новом Саду. Од интереса је да адвокатска кан-целарија породице Влаховића у Ст. Бечеју постоји већ скоро 100 година. Син му Др. Милош Влаховић, такође је адвокат у Ст. Бе-чеју, а кћерка његова г-ђа Дора дра Гедсона Дунђерског је дворска дама Њ. Вел. наше Краљице Марије.

* * *

Управни Одбор наше Адвокатске Коморе у Новом Саду ре-шио је, да се приликом редовне Главне Скупштине 16. јуна о. г. ода заслужено признање нашем јубилару на видан начин, што ће се прославити његова педесетогодишњица правозаступничког дело-вања, чему се и уредништво „Гласника“ радосно и срдечно при-дружује са жељом, да још дуго, много и задовољно поживи наш јубилар! . . .

Др. Богосављевић Е.

Први конгрес међународног удружења за кривично право

(5)

Приликом отварања конгреса, г. Веспацијан Пела, професор на Универзитету у Јаси, умолио је конгрес за дозволу, да стави предлог у погледу унификације општих правила казненог закона. Како је предлог г. Пеле био ван програма конгреса, то је дискусија овог предмета учињена после 4. тач. програма.

Г. Пела као члан интерпарламентарне Уније изјавио је, да то Удружење прати са највећом пажњом рад међ. удр. за кривично право и да је решило, да у питању међ. крив. судства сачека резултат расправа овог конгреса, да би Унија свој циљ могла што боље постићи.

Г. Пела излаже следеће:

У многим је земљама на дневном реду кодификација и изједначење казн. закона. У њима има разних струја, које би ваљало уклонити. Међ. удр. за кривично право не сме само да посматра те разлике, већ му је задатак, да својим ауторитетом и резултатом који је данас постигнут на научном пољу, учини све што може да се на један заједнички и целисходан начин сузбије криминалитет.

Да би сузбијање криминалитета што успешније било, нужно је да основна начела казн. закона буду заједничка што је иначе прихваћено у самом програму овог удружења.

Изједначење основних начела казн. закона је најважније у оним државама, које су после светског рата постале и наследиле разне законе. Као такове су Пољска, Чехословачка, Румунија и наша Држава. Пољска и Румунија имају сталан контакт у разрађивању њихових казн. закона.

Са посебним делом казн. закона ствар стоји другачије. Ми се слажемо у томе да је још врло далеко дан, када ће се моћи приступити заједничком увађању овога дела, јер су у овом погледу размимолажења врло велика.

Као што смо рекли овај је предлог био ван програма и стога је одлучено да се после исцрпљеног дневног реда приступи дискусији.

Приликом дискусије је било говорника — као неки заступници италијанске школе, — који су тврдили да је унификација крив. закона утопија, док је са друге стране прихваћен предлог.

Свакако је интересантно било разлагање г. Мерсијеа-а професора на универзитету у Лозани, који је изнео да у његовој малој отаџбини: Швајцарској, постоје двадесетичетири разних законодавства. Од 30. г. овамо тражи се начин да се разни крив. закони изједначе у тој малој земљи, али су сви покушаји остали без успеха и стога држи да се предлог неће моћи остварити.

Али је г. Пела успео да убеди чланове конгреса да се на један прогресиван начин може изједначити у првом реду општи део каз. закона. Отуда што у Швајцарској постоје разни закони то је више због посебног дела крив. закона.

Посебни део каз. закона је у вези са националним и политичким као и специјалним околностима у земљи, док општи део нема ничег заједничког са тим делом. Примера ради: суспендовање казне, условна слобода, покушај, поврат, мере безбедности и т. д. такве су природе да могу бити прихваћене у сваком општем делу казн. закона.

Конгрес је прихватио следећу резолуцију:

Узимајући у обзир разне извештаје о стању законодавства; сматрајући за потребно да се изједначе основне идеје у предлозима разних држава те на тај начин да се уведу начела, која је савремена наука једнодушно одобрила и обзиром да се сада ради у многим државама на новим законским предлозима, конгрес изражава жељу: да се састану у једну међународну конференцију одбори, којима су разне владе повериле да саставе предлоге каз. закона. Ова би конференција имала задатак, да расправља и изједначи основна начела појединих предлога.

Ради тога конгрес овлашћује своју управу, да достави ову молбу свима владама где се сада увађају нови каз. закони.

Овом је резолуцијом исцрпљен програм конгреса у теоретском раду.

Последњи је дан посвећен био разгледању разних казниона, посматрању робова и оних који су из заједничког и слободног друштвеног живота уклоњени јер за тај живот немају способности. У ову последњу групу спадају нарочито беспосличари, чији је број сразмерно велик.

Познато је, колику је Белгија пажњу обраћала казнионама и извршавању казна. Већ је 1775. године подигнут био завод за робове у Гану. Ова је држава била та, која је на најширој основи била увела ћелијски систем. Али како се са свима робовима подједнако поступало, било да је роб млад или стар, било да је осуђен први

пут или да је у поврату, то се временом увидело да се један и исти систем не може увек применити. Уз то су статистички подаци показали да је сваки други осуђеник у поврату.

1919. године увађа се посве нов систем у казнионама те земље, који је поглавито на два начела заснован :

1. Методичко испитивање кривца, истражујући откуда потиче његова кривња, одвајања криваца по упутству лекара психијатра и антрополога.

2. Дизањем разних завода у којима ће се кривци разместили према најбрижљивијем испитивању антрополога, где ће се они понаособ третирали, и при чему ће се држати у виду њихово душевно и физичко стање.

Први овакав завод подигнут је у Меркласу.

Пред изасланицима конгреса изнео је управник овога завода појединости како се поступа са кривцима. Из тог излагања не тангирајући физичку запосленост наводимо ово :

Када дотично лице наступи казну, управнику се достављају списи које он проучи. Управник ће затим подробно испитати живот, прошлост, породичне прилике и т. д. тог кривца. Предочи му се да издржавање казне није једина циљ, него да се држи у виду то да из несреће у коју је пао изађе, али да при овоме послу мора и он да је на помоћи управнику и свима онима који држе ово у виду. Зато мора да открије своје срце, да буде одан, искрен и да свом својом енергијом ради са њима. На овај начин се често пронађе узрок његовог пада. Тиме је извршена прва душевна ссндажа. Затим му се објасни како се овде ради о његовој будућности и да се он овде приуговлава за будући слободан, нормалан и задовољан живот.

У први мах се утиче више на срце, него на ум. После овога се упути да писмено опише и да одговори на она питања, која су му усмено била стављена.

Када се упореде његови усмени и писмени одговори, стичу се нови подаци за његову оцену.

Истодобно, када осуђени наступа казну, управа казнионе обраћа се на свештеника, учитеља и лекара општине, у којој је он заичајан. То се чини зато, јер они познају своје суграђане и могу пружити податке од велике важности.

После овога наступа испитивање наставника и лекара заводског ; испитује се степен интелигенције, умне способности, здравствено стање и о свему овоме се шаље извештај.

На темељу свега овога, чланови наставе и васпитања у заводу, расправиће и решиће какав ће се поступак предузети према дотичном лицу.

Првих дана је роб одвојен. На њега се често саветима утиче, да окрене правац према новом животу, према бољој и лепшој будућности. Надзорници јављају писмено шта су запазили и какав су упечаток стекли о њему.

Роб ће се упутити и у школу. Школа је тако удешена, да се у њој не осећа издржавање казне, она служи за обучавање и она је од највећег значаја. У школи влада слобода, сви су ту људи. Ту се диже углед, част и међусобно поштовање.

Осим тога дају се предавања о моралном владању, о хигијени, о социјалном животу, речју о свему што је потребно за правилан и слободан живот.

Постоји књижница.

У казниони се стварају удружења робова, који бирају између себе свога председника, тајника и т. д. Циљ је овом Удружењу да се чланови узвисе, да се међусобно помажу, да се развијају душевно и друштвено. Они имају своју благајну, из те благајне се дају зајмови ономе који ступи у слободу а нема средстава да отпочне свој посао; потпомажу се рођаци који су пали у беду; потпомажу се добротворна друштва, набављају се књиге и т. д. Приход се састоји из чланарине, као и из прилога оних, који су казну издржали и најзад из добровољних прилога страних лица.

Овим методама је приуготовљено дотично лице да после издржања казне заузме место у заједници људској.

Али у колико су ове методе показале успеха у случајевима дуже казне, у толико су оне остале без резултата, у случајевима када је казна кратког рока била. Важи ово за казне до 6 месеци. Уз ове казне остају само мере безбедности као такве, које могу поправити морално пале особе.

Разматрање белгијских казниона учинило је дубок утисак на све оне који су имали прилике да их разгледају. Када смо ушли у једну казниону, музика састављена од робова интонирала је белгијску химну, а за време разматрања казнионе свирала је разне песме. Сви смо осећали да су ту људи; да су они у својој умањеној слободи схватили закон и дужност, да хоће да одбаце порок, и да уздигнутом главом гледају у будућност.

Др. Владимир Бедајчић:

Питање застаре у случају т. зв. корекционализације

Ступањем у живот Кривичног Законика од 27. јануара 1929., који не познаје установу т. зв. корекционализације, постаје ово питање академско, па његово расправљање, заправо, више не спада у „Гласник“, који је, према природи својој и према јасно оцртаном програму у „Првој речи“ Председника Адвокатске Коморе Г. Дра Стеве Адамовића, намењен практичким потребама војвођанског правосуђа. Чланак Г. Јована Костића, судије Апелационог Суда у Новом Саду, који је објављен у прошлом броју „Гласника“ (јануар-фебруар 1929) као одговор на мој напис под горњим насловом у 6. и 7. броју „Гласника“, а који местимице, нарочито у својим завршним зачелима, излази из оквира правничке и објективне критике те, без потребе, прелази у сферу субјективности, присиљава ме да се још једном вратим на ту тему.

Иако писани под истим насловом и о истом предмету наши чланци се, тако рећи, уопште не додирују, наши мачеви се - да се послужим ратничким стилем Г. Костића - уопште не укрштавају. Иако према истом циљу, ми идемо по разним путовима, „шумом и друмом“. Тезу да се куријална децизија бр. 59 има сматрати укинута доцнијом децизијом бр. 90 од 11. марта 1910. ја браним неспорним чињеницама и разлозима логике, док је Г. Костић, у суштини, напада позивањем на правне ауторитете и куријалне одлуке, које немају карактер децизија нити обавезне моћи. Док је моје аргументовање искључиво логичко, његово је искључиво формалистичко.

Правна конструкција коју сам поставио кратка је и прецизна:

1) да је куријална децизија бр. 59 утемељена на два разлога:

а) да се на злочин, који је квалификован као преступ („корекционализован“), у сваком погледу имају применити казнени прописи који важе за преступна дела;

б) да је у децизији бр. 2. од 31. јануара 1882 већ изречено начело да се на темељу пресуде којом се злочин претвара у преступ кривична радња има сматрати таквом као да је већ у моменту извршења сачињавала преступ;

2) да је доцнија куријална пракса оборила и напустила обе ове премисе (под а и б);

3) да се напуштањем тих премиса има сматрати напуштеном и сама децизија бр. 59, која представља само из њих изведени логички закључак.

И када је Г. Костић себи ставио у задатак да обори ту конструкцију, могао је постићи то само тако да докаже да су или нетачне моје тврдње или погрешни моји закључци. Свако друго јуришање, ма са каквим еланом и борбеношћу извршено, не може ни фасаде на тој логичкој згради оштетити, а камо ли саму зграду порушити.

Г. Костић, иако иначе у веома борбеном ставу, учинио је у свему само два сасвим слаба покушаја да докаже нетачност моје тврдње и погрешку у закључивању, тврдећи баш са своје стране очигледне нетачности.

(1) Г. Костић, пре свега, наводи да није тачна моја тврдња да је куријална децизија бр. 2 (друга премиса под а) изричито опозвата децизијом бр. 90 од 11. марта 1910. (Иг. Кезл. XIX. год. бр. 4. стр. 16), па вели да ствар стоји овако:

Децизија бр. 2. гласи: „У случају промене злочина тешке телесне повреде у преступ тешке телесне повреде на основу §§ 92 и 20 к. з. има се у § 302 одређени затвор као и новчана казна заједно одмерити“. У разлозима те децизије Курија између осталог установљава начело, да дело услед пресуде којом је злочин промењен у преступ постаје преступом са свима конзеквенцијама својим, и има се сматрати као да је већ од момента извршења сачињавало преступ.

11. марта 1910. пленарна седница кривичних сената Курије донела је ову одлуку: „У случају промене злочина тешке телесне повреде у преступ тешке телесне повреде на основу §§. 92 и 20 к. з., има се казна, одступајући од бр. 2. одлуке пуне седнице Курије, на основу 1. ст. § 302. к. з. само затвором одмерити“.

Као што се види овом децизијом није изричито опозвана дец. бр. 2 у целини, већ само одступа („елтер“) од ње према цитираном диспозитиву. И уколико пак само то чини, намеће се закључак, да у погледу цитираног начела у разлозима дец. бр. 2 оно и даље остаје у важности с том модификацијом, да у погледу случаја споменутог у диспозитиву дец. бр. 90 важи та одлука. И кад овако ствар стоји, како се може рећи, да се дец. бр. 59. у погледу застарелости поводом корекционализације има сматрати укинута децизијом бр. 90?!

Према мишљењу Г. Костића, дакле, у разлозима децизије бр. 2. садржано начело да дело услед пресуде којом је злочин про-

мењен у преступ постаје преступом са свима својим консеквенцијама, и има се сматрати као да је већ од момента извршења сачињавало преступ, остало је и после децизије бр. 90. у важности са напоменутом модификацијом.

Међутим, у образложењу децизије бр. 90. (посл. ал.) изричито се вели: „..... На основу тога (т. ј. онога што је речено у предњим зачелима образложења под 1—3) *ваљало је одшћуиши од куријалне децизије бр. 2, јер се у образложењу поштоње, у супрошности са напред изложеним (у дец. бр. 90), садржи ова изјава, „да дело услед пресуде којом је злочин промењен у преступи постаје преступом са свима својим консеквенцијама, и има се сматрати као да је већ од момента извршења сачињавало преступи“.*

Као што се види, децизија бр. 90. баш је изричито одбацила као погрешно потоње, у децизији бр. 2 садржано начело, за које Г. Костић на управо неразумљив начин тврди да је остало у важности и после дец. бр. 90.!

А кад ствар овако стоји, онда је позивање Г. Костића на Едви Илеша потпуно без важности, јер мишљење овог одличног криминалисте остаје само његово мишљење, које не мора да буде тачно и не може да послужи као доказ против постављене тезе.

(2) Са исто толико среће напада Г. Костић и другу моју тврдњу да је, наиме, доцнија куријална пракса напустила и други разлог на коме се темељи децизија бр. 59: да се на злочин који је корекционализован у преступ у *сваком* погледу имају применити казнени прописи који важе за преступна дела, па да је куријална пракса која се развила после доношења децизије бр. 59 поставила баш супротно начело да корекционализација злочина у преступ нема никаквих материјалноправних последица и само је консеквенца формалне дефиниције злочина и преступа, садржане у §-у 20. к. з.

Г Костић признаје тачност мојих констатација да је наведено тачно начело у три по мени изнета случаја пробијено и напуштено, али је, вели, ипак далеко да са мном тврди „да после свега тога од горњег начела није ништа остало“ па наставља: „Наведене констатације 1-3, међутим, специјалног су карактера и односе се на питања у њима наведена; оне као такве никако не могу начело у целини уништити. Њима се само може да модифицира то начело и ублажи апсолутни и општи карактер његов.“

Према резонувању Г. Костића ствар овако изгледа: Имамо два супротна начела, једно да се на злочин који је корекционализован у преступ у *сваком* погледу имају применити казнени прописи који важе за преступна дела, и друго да корекционализација зло-

чина у преступ нема никаквих материјалноправних последица. Прво начело вреди између четири случаја само у једном, а потоње у три. Али зато ипак, оно прво остаје начело, истина „модифицирано и ублажено“, а оно друго управо и није начело већ само изузетак од првог начела! И тако смо дошли до парадокса да је оно правило које важи од четир случаја у три, изузетак од правила које од та иста четир случаја важи само за један! Са оваквом логиком не могу се, ни поред најбоље воље, сагласити, јер тврдити за неко правило да важи за четир случаја са изузетком од три, јесте контрадикцио адјекто.

Али, овакво резонување садржи још једну логичку грешку, оно замењује закључак са премисом. Не може се, наиме, са начелом, садржаним у диспозитиву децизије бр. 59. (да се код злочина корекционализованих у преступе рок застаре има рачунати по посл. ал. §-а 106. к. з., која важи за преступна дела), доказивати постојање начела да се на злочин који је корекционализован у преступ у сваком погледу имају применити казниени прописи који важе за преступна дела, када је прво начело изведено из потоњега као из његове премисе, по силогизму, познатом у логици под именом „Датиси“, јер би то значило заменити сина са оцем.

Било је посвема непотребно у поткрепу по Г. Костићу у одбрану узетог становишта Апелационог Суда цитирати свих оних 13 куријалних одлука, које су приступачне сваком ко влада мађарским језиком и следствено познате сваком просечном правнику, јер једанаест од њих падају у време пре него је донета децизија бр. 90., па се следствено не односе на спор који је у питању. Од важности би биле само последње две одлуке (од 9. нов. 1910 и од 13. марта 1912), које датирају из времена после доношења те децизије. Међутим, ни оне ништа не доказују, јер немају значај децизија нити имају обавезне моћи тако да и поред њих ништа не стоји на путу да се у њима заузето становиште као нетачно не прими. То, у осталом, не би био ни једини тако редак случај да се наука ни доцнија пракса не сагласи са ранијим правним гледиштима Курије, Касациони Суд Б. одељење у Новом Саду са пуно основа одступио је у више правних питања од праксе мађарске Курије и можда је само за жаљење да, према промењеним приликама, није то још у већој мери учинио.

На концу свога чланка рекао сам да се применом дец. бр. 59. чини насиље и над правним осећајем и над логиком. Г. Костић

налази да је то моје правно осећање усамљено и необично, дакле тако рећи патолошко.

Не видим зашто је било потребно то нарочито истицати нити ми изгледа да је овакав стил користио ствари. Могу само толико рећи да је моје правно осећање како сам га изнео искрено и реално. А да није ни усамљено, ни необично, доказом су ми измене мисли са многим угледним правницима; доказом су ми убедљива извођења уваженог криминалисте Д-ра Балаша Елемера (Коментар стр. 108-181 сл. е), а доказом су ми и бројне куријалне одлуке, изнете баш од стране Г. Костића, јер је ноторна и сама по себи разумљива ствар да се куријалне одлуке у толиком броју могу појавити само код таквог правног питања, где су мишљења и правна осећања подељена. Питање застаре у случају т. зв. корекционализације провлачи се, као што је то сам Г. Костић учено изнео у своме чланку, кроз деценије и генерације правника, па, као што видимо, ни до данас још није скинуто с дневног реда. Код таквог стања ствари може ли се говорити о усамљености и необичности правног осећања које се буни против правне несигурности која се јавља када питање да ли је неко дело застарело или није овиси од веома еластичне примене §-а 92. к. з.

У своме чланку ја сам јасно образложио зашто сматрам да се применом дец. бр. 59 чини насиље над логиком. Рекао сам да Суд о питању застаре као околности која спречава покретање кривичног поступка решава приликом саветовања о питању кривичне одговорности, дакле пре него је прешао на саветовање о казни и мери казне која се има применити, па да га примена дец. 59 приморава да се поводом решавања о казни опет врати на већ решено питање да ли оптуженога, за кога је већ решио да је крив и прешао на одмеравање казне, треба ослободити због застаре, јер је примењен §. 92. к. з. Томе немам више ништа да додам. Могу још једино упутити на ал. 2. §-а 144. Посл. Правила за Окружне Судове, према коме се у случају подељених мишљења по сваком правном питању има засебно гласати и резултат гласања засебно унети у записник, те да се питање по коме је гласање извршено има сматрати дефинитивно решеним. Услед примене дец. бр. 59 може доћи до те аномалије, да је Суд питање застаре гласањем решио приликом саветовања о кривици оптуженога онамо да застаре нема, а после, приликом решавања о казни, услед примене §-а 92. к. з., морао, противно већ донетом решењу, које је већ и у записник о саветовању унето, решити да застара постоји и да се оптужени има ослободити!

Не могу помоћи ономе ко не увиђа сву незгоду и нелогичност оваквог поступка, нити могу да положим оружје пред таквим противником.

Борба за право

II.

У времену, када скоро сваке недеље читави нови кодекси ступају у живот, и када можемо очекивати још и живахнији наставак кодифицирања, актуелније би било писати о потребама и правцу кодифицирања.

Ипак има правних питања важног значаја, у којима у ближој будућности не предстоји за наше правно подручје промена, и судска пракса ће се у Војводини морати и даље независно развити, шта више, може се очекивати, да ће ова судска пракса имати утицаја и на будуће законодавство.

* * *

1. — Менгер велики социолог у књизи „Das bürgerliche Gesetzbuch und die enterbten Völkerklassen“, а Иеринг у чланку „Die Armen im römischen Rechte“ су приказали, да је имовинско законодавство верно огледало социалног схватања свагдашњег друштва.

За правосуђе, за дух и правац јудикатуре може се сво казати са још много више права.

И баш да би се у правосуђу могло остварити што савременије схватање друштва о правди, зато се бори баш у правној литератури један велики покрет и сада против превеликог кодифицирања.

Пре неколико недеља је изашла књига бившег немачког министра Правде Дра Шифера о „Justizreform“-и. Аутор се бори такође против претераног кодифицирања, сматрајући га оковом правог правосуђа, савременог развитка права са социалним и моралним напретком, те пре свега оковом еластичитета судске праксе. Што јудикатура може премостити са савременом применом правних начела, томе затвара пут претерана кодификација.

Но, у нашој судској пракси имамо једно, у овоме листу једном већ расправљено питање, у коме је наша јудикатура сама себи тражила те окове па и по цену сукоба са општим осећајем права и праведности.

Ради се о познатом становишту Касације, према коме је за ваљаност правног посла стицања власништва некретнина потребан писмени уговор.

Не ћу да говорим овде о томе, како француско приватно право сматра већ и пренос власништва извршеним самим тим, ако се

сагласна воља странака у ма каквој форми испољава, дакле већ у том моменту, кад постоји сагласност воље странака; а ни о томе, да аустријско грађанско право, и то и новелирани грађански закон, оштро дистингвира између ваљаности правног посла као титулуса стицања права својине, и преносног акта самога. Док је правни посао (Rechtsgeschäft) сам апсолутно ослобођен сваке формалности, и као правоваљан титулус даје право да се тражи на основу тога као облигаторног титулуса преносни акт, преносна исправа, власништва — сам стварни акт преноса везан је за писмену исправу, но само у сврху аугентичне јавне декларације извршене промене у стварним правима. (Stubengauch).

Против тога се може навести само предлог новог мађарског грађанског законика, који је у години 1914. био предложен парламенту, а који заиста и ваљаност самог правног посла, чији предмет је стицање власништва некретнина, веже уз услов писменог уговора, односно „исправе“. Но, интересантно је, да је Касација овде у овом важном питању свакодневног живота следила даљни правац развика мађарског приватног права, док међутим у другим, могуће још важнијим питањима, како ћемо ниже видети, то није урадила.

Ми адвокати међутим у животу видимо поразан ефект тога становишта.

Небројено пута долазе нам људи, не само ратари, који су на пример у години 1919—1921., док је још круна била у оптицају и цена некретнина била од данашње многострука мања, продали негде њихово имање, да би купили себи друге некретнине, које су делимично, евентуално и потпуно, исплатили. Купљену земљу су узели у посед, амелиорирали је, уложили труд и брижљивост више година, ваљда најлепше време мужевне снаге њихове, сматрајући се сасвим осигуранима, док међутим због неких споредних узрока није још дошло до истављања писменог уговора. Много је то чешћи случај, него што се обично претпоставља. Сада уједаред продавац дозна о пракси суда, и тражи, да му се врати земља, а он ће пак вратити куповну цену, која у ствари према данашњим ценама некретнина представља смешан милодар, и за који новац се данас не може купити ништа. Иду ови сироти људи од адвоката до адвоката, и не могу веровати ни они, ни њихова околина, да је то могуће. Читава села су у забуну због тога, и отуда се шири уверење, да је правосуђе нека господска лукавштина. И ништа не вреди то што се у току последњих 6 година у свакоме месту догодило доста таквих случајева, у народу је ипак тако дубоко укореењено уверење, да је плаћање куповнине или капара, и ступање у посед један перфектан правни

посао, те то, шта је депенијима право било, не ће да улази у мозгове, да је сад уједаред постало „ништа“. Често пута су то читаве трагедије. Често се догађа, да су одрасли људи, са више деце добили приликом повратка из рата од оца некретно имање, колико припада њиховом будућем наследном делу, уз обавезу, да поред тога обрађују неки пута очево велико имање бесплатно. Ова обавеза је такве природе у већини случајева, да се синови са другим ничим не могу бавити. Основали су породицу, имају више деце, уложили су труд и рад код оца и добивено је некретно имање, а писмени уговор, коме је потребно то према оцу, и против тог старог народног обичаја, да отац, који има више синова, приликом женидбе једнога, изда му његов део, да себи створи самосталност? И после 8—9 година, услед интрига једне маћехе, или једног другог сина, или неке метресе, више пута, у души и у телу ослабљен, отац тражи, да избаци сина из тих некретнина и син не може да верује, да је он без протучинидбе жртвовао најбоље снаге својих мужевних година узалуд, а сад може да иде за надничара!

Да смо имали такав закон, могло би се кратко рећи, „закон је закон.“ Али се ради овде баш о томе, да се може тек дискутирати, да ли је то заиста закон. И док ова дебата није решена, сваког дана машина правосуђа пређе преко те мале трагедије, што је Анатоли Франс тако дирљиво и духовито описао у фигури „Grainquebillea“-а, сироте пиљарице, која невинно долази под точкове правосуђа и, још пре него што је од суђења дошла до свести, већ је прегажена, упропашћена, и постала просјаком.

Судска пракса се позива на то, да је то било живо право за преврата, и пошто овај пропис није политичког порекла, пошто је то мађарска наредба издана искључиво из правних и социјалних обзира, услед тога наредба важи према познатој одлуци Народног Већа из Новог Сада.

Мислимо, да је баш ова полазна тачка одлуке Касације резултат погрешне информације. Мађарска влада је за време рата издала пре једну наредбу, према којој је за пренос права власништва некретнина потребно, да се писмени уговор поднесе на одобрење Експозитури Министарства Пољопривреде у Дебрецину. Без тога одобрења пренос у грађевинарству се не може извршити. Када је ова наредба изишла, онда је цела дневна а и правна штампа једногласно то славила као успешан метод национализације некретних имања поред румунске и српске границе. Несношљиво је стање, писали су, да се на границама населио непоуздани елемент народних мањина, који за време рата повећава многоструко тешкоће очувања границе и војничких акција.

Но, пошто се је само стварни акт преноса изрекао неважећим, *titulus* за пренос, правни посао, чији предмет је стварање облигаторног наслова за пренос стварног права, дакле купопродаја, даровање, итд. — није био изречен ништавним. Услед тога отуђивање тих пограничних некретних имања се несметано даље наставило; ови поседи су вангрунтовно и даље мењали власнике, рачунајући и на то, да ће на основу правоваљаног титулуса купац увек моћи тражити да се изврши акт преноса путем исправе.

У години 1918. у октобру дакле издала је мађарска влада нову наредбу, која је овај недостатак поправила. Изречен је и сам правни посао, чији предмет је отуђивање некретнина, ништавним без писменог уговора. Ова наредба је била само наставак и допуна претходно чисто политичког, против народних мањина упереног, наређења. У томе смислу је била наредба и коментирана са стране штампе, и ако је услед катастрофалног и рапидног развитка догађаја мало мање запажена него претходна наредба.

Ово се може из тадашње штампе установити, и држимо, да би се ова пракса требала и могла ревидирати.

* * *

2. — Док је у питању промета некретнина пракса Касације донекло следила правац кодификације мађарског приватног права, и то, изгледа, предлог мађарског грађанског законика, у другоме једноме питању, од не мањег социалног и привредног значења, пракса наше Касације се одвојила од развитка мађарског приватног права израженог у пракси Курије и у новијој кодификацији.

Тиче се питања срањивања вредности чинидбе и протучинидбе у случају таквих двостраних уговора, који су склопљени за време и са обзиром на златну валуту, а испуњавају се за време девалвиране валуте. Не ћу да говорим, — то унапред хоћу да приметим овде, — о питању валоризације новчаних обавеза, јер у погледу ових се је развила већ чврста „*communis opinio*“. Валоризације тих потраживања без засебног закона не може бити зато, јер се тиме чини илузорним принудни оптицај и принудна вредност новца, валутарне вредности наше земље; са друге стране пак доношење таквог закона из општих економско-политичких разлога не може се код нас очекивати, јер смо у томе питању ми заинтересовани према иностранству као дужници, и значила би ванредно погоршавање целе економске ситуације земље та валоризација.

Ми бисмо хтели да говоримо овде о таквом случају срањивања

и нивелирања чинидбе и протучинидбе, где са једне стране горе споменути обзир и разлози општег карактера не могу стојати на путу праведности, са друге стране пак постоје такви морални и правни разлози за промену праксе, који су довољно крупни и јаки, да се с њима озбиљно занимамо.

У претходном нашем чланку смо већ говорили о оној ратној и поратној судској пракси, где је судска пракса у случају испуњена пре рата или у току склопљеног уговора за случај ванредно наступљене несразмере између чинидбе и протучинидбе примила начело економске немогућности испуњења као основу разрешења двостраног уговора. Цела средњоевропска јудикатура је усвојила ту праксу.

Није још било говора о валоризацији, када је судска пракса увидела, да у случају, када је једна странка пре девалвације валуте пристала на извесну чинидбу и протучинидбу, а услед девалвације је настала таква ванредна несразмера између чинидбе и протучинидбе, да би се испуњењем уговора једна странка на штету друге ванредно обогатила, — да је у том случају испуњење постало економски онемогућено.

У овој пракси је само решено било питање таквих уговора, који ни са једне стране нису још били испуњени, јер се питање валоризације појавило најчешће у случајевима новчаних дугова, када је једна странка у златној валути испунила, и друга у девалвираној валути треба да врати новчани дуг. — Јасно је дакле, када овде расправљамо питање нивелирања чинидбе и протучинидбе у неиспуњеним уговорима, да ми онда тиме нисмо ушли у расправу питања валоризације у обичном смислу овог термина.

У Мађарској је тек у години 1928. донесен закон о валоризацији новчаних дугова, а још пре тога закона је судска пракса мађарске Курије такође оштро дистигвирала теренум валоризације новчаних дугова од теренума двостраних уговора, чије се испуњење са обе стране тек сада у времену девалвиране валуте има извршити. У погледу новчаних потраживања ни мађарска Курија без засебног закона није ишла до валоризације, али је врло опширно примењивала начело економског онемогућења испуњења двостраних уговора код правних послова промета и на правне послове родбинског порекла.

О томе хтемо и ми да говоримо.

Већ у години 1924. је Курија примила начело, да у предмету деобних нагодаба чланова једне породице, где један од породице треба да добије према погодби из времена златне валуте вредност његовог дела за време девалвиране валуте, даље у случајевима наследних нагодаба, одрицања од наследног права уз протууслугу, која има да се

испуни тек за време девалвирања валуте, а ко се и обвезана странка налази још у поседу добивеног некретног имања, — да ту има места изравнању вредности и протувредности, јер је одрицање, нагодба у свима овим случајевима склопљена са несумњивом намером потпуне праведности и равноправности, и интенција остављача или чланова једне имовинске или наследне заједнице несумњиво је била та, да из имања сваки добије равни део. Пошто су пак у тим пословима родбинског односа постојали при склапању таквих послова и морални обзири, и странке донекле желе увек и моралним захтевима удовољити, зато са пуним правом се мора проширити на такве послове начело економског онемогућења испуњења у првобитној форми, и треба да ступи у место испуњења или разрешење посла или изравнање чинидаба према правној и моралној интенцији странака, која се мора претпоставити.

У наследним парницама, у парницама ради испуњења деобних нагодаба дневно имамо посла са случајевима, и типичан је управо случај, када је оставитељ у тестаменту неке потомку једну првобитно врло замашну своту оставио, која је приближно одговарала у том времену вредности истоме припадајућем делу, а сад при испуњењу тестаментарни наследник, коме је наложено било да плати тек после извесних година, налази се у поседу заоставштине, а платежна свота смешна је у сразмеру према томе, шта је оставитељ хтео дати неке, на пример при постигнућу пунољетности, при удадби или слично.

Треба желети, да се пракса економског онемогућења и из тога разлога извршеног ревидирања односа чинидбе и протучинидбе од послове трговачког промета, из којих се та пракса развила без валоризације у свима земљама, прошири и на терен родбинских послова.

3. — На крају бисмо желели говорити о пракси у брачним парницама. Са једне стране је Касациони Суд у новијем времену заузео либералнији и хуманији став при оцени питања одрживости брачне везе; тако је на пример примила Касација начело, да између брачних странака, где су обоје драстично демонстрирали свој потпун индиферентизам према браку, те обоје су евентуално већ ступили у дивљи брак са другима, не служи запреком разрешењу брака то, што странка, која тражи развод брака, и сама живи у дивљем браку. Примила је даље Касација и ону праксу Курије, према којој упорно и стално настављање засебног живота и ускраћење брачне заједнице и без претходног поступка према §-у 88. а) брачн. зак. може са стране напуштене странке се остварити као тешка повреда брачних дужности према §-у 80. б. з. Заиста неправедно би било, да на пример после 2—3 годишњег одвојеног живота, када је друга странка

упорно и дрско игнорирала сваку везу, сваки обзир, буде напуштена странка принуђена, да према §-у 77. натраг позива другу странку и тиме опрашта поступак, који је већ одавно разрушио сваку основу и искрено расположење за вођење хармоничне заједнице.

Но ипак у пракси Касације видимо са друге стране и једну другу праксу, која се противи овом либералном и напредном схватању истогa суда.

Морам истаћи ово: Свугде у свету, у литератури, у штампи опширно се расправља питање разрешивости брака, и што је напреднија једна земља, у толико мање строгости примењује за присилно одржање брачних веза.

Еугенетика је одавно установила, да деца из недобрих, нехармоничних бракова не ће бити жељен подмладак, већ показују симптоме дегенерације. Нема лакоумних развода брака, има само лакоумних склапања брака! Што теже, што касније се могу раздвојити брачни другови, толико више несрећних, неурастеничних, песимистичних, анти-социалном расположењу ближих индивидуа се стварају. Самоубиства, убиства брачног друга и деце, то су резултати често оне крутости, која не примењује, да се тужне трагедије одигравају под формом шаблонских бракоразводних тужаба.

Касација је у последње време у више случајева одбила тужбе ради развода брака, покренуте на основу §-а 77. а) са образложењем, да позив за установљење брачне заједнице са стране напуштене странке није био искрен или озбиљан; неки пута зато, јер је на пример напуштени муж пре напуштања увредио жену, и то је дало повода за одлазак жене; други пут на пример зато, јер је муж жену, која га је без доказаног озбиљног разлога напустила, на почетку одвојеног живота, није хтео одмах натраг примити на њен покушај, да се врати увређеном и осрамоћеном мужу. Видео сам случај, где је Касација одбила тужбу једног 24 године старог ратара, чија је жена без доказаног озбиљног разлога побегла, и након тога не као жена к мужу, већ кроз општину је опетовано понудила свој повратак а увређени муж који је могао очекивати, да се његова побегла жена њему лепо помирљиво врати, у почетку одвојеног живота опетовано одбио такву кроз власти стављену понуду повратка. После 6 месеци је међутим путем суда позвао жену на успоставу брачне заједнице. Касација је изрекла, да жена, која је отишла од мужа овако, није дужна успоставити брачну заједницу, јер је муж после њеног одласка одбио њену понуду за повратак. И сада у овим случајевима живе даље такве брачне странке без неког озбиљно и довољно тешког разлога развода, који би могао служити основом успешне тужбе.

Држимо, да је баш јудикатура око §-а 77. од највеће важности, јер највећи део конфликта у браку се испољава према вани само у факту прекидања заједнице. Много пута сасвим мали узроци дају повода томе, да нагомилана нетрпељивост међу брачним друговима води до развођења.

Када разматрамо питање праксе око овога §-а, морамо пре нешто фиксирати. Закон не говори о томе и ни не мисли на то, да се тражи, да је странка, која је напустила мужа, учинила то неоправдано и необразложено. Закон не каже, да је само она странка, која је брачног друга необразложено напустила, дужна на судски позив успоставити брачну заједницу. Овај аксиом је са богатом казуистиком само пракса судова развила. И баш зато, јер је та пракса развијена, не на основу прописа закона, већ на основу логичних закључивања, треба да буде ова пракса еластична, а не крута. То што је врло жениални и прецизни кодификатор брачног закона изоставио свако ближе наређење гледе тога, када је дужна и када није дужна странка успоставити брачну заједницу, онда се то мора сматрати, да је учињено намерно. Мора да се претпостави, да са једне стране, ако једна странка напусти брачну друга из разлога, који је доста тежак, да би могао служити против напуштеног друга в основном разводу брака, да ће онда по обичном психолошком стању она странка, која не ће никако да успостави брачну заједницу из таквог узрока, тражити и онако развод брака. Ако пак то није учињено, онда се може претпоставити (и са стране законодавца постоји интенција) да пошто у животу до прекидања брачне заједнице најчешће дође из донекле кривице обе странке, и до напуштања брачног друга сасвим необразложено ретко дође ствар, законодавац није хтео омогућити да један брачни друг из ситних разлога са једне стране може ускратити успостављање брачне заједнице, са друге стране пак онемогућити другој странци развод брака из истих ситних разлога. Скоро увек се може претпоставити, ако странка, која је напустила, није покренула бракоразвод, да онда и разлог прекидања заједнице није био тако тешке природе, да би било оправдано ускраћење успоставе брачне заједнице.

Курија је више пута изрекла, да је главна дужност обе странке помирљивост, и због ситних узрока не може се ускратити успостављање брачне заједнице, ако је то друга странка покушала било приватно, било путем судског позива. Шаблонско одбијање тужаба у случају, ако је пре напуштања напуштена странка увредила другу, или је донекле крива прекидању, противи се интенцијама закона, и дужности помирљивости брачних другова. О помирљивости самој према некој претрпљеној увреди може се говорити.

Треба да се спомене још једна важна ствар, која се тиче поступка првостепених судова у брачним споровима.

Првостепени судови, може се рећи, скоро уопште не примењују наређење брачног закона, према коме се у случају §§-а 76., 78. и 79. б. з. шестомесечни одвојени живот од стола и постеље не мора одредити, „ако се измирење странака не може очекивати“. Првостепени судови ипак увек одређују тај шестомесечни одвојени живот, а неки пуга и када је по среди и вишегодишњи одвојен живот, када је вишеструко браколомство доказано, ма да брачни закон изричито каже, да се овај одвојен живот одређује само „у сврху покушаја измирења“, а јасно је свакоме, да у таквим тешким случајевима о измирењу не може да буде говора, и обе странке једва чекају ослобођење од омрзнуте везе.

Кисел Фрањо
 адв. припр., Суботица.

О ОТКАЗУ И ПОЗИВУ

Глава десета зак. чл. I/1911.

Код једног среског суда у Војводини биле су недавно донесене две занимљиве пресуде.

Првом је пресудом уважен позив са мотивацијом, да је основан на одредби §. 627. гр. п. п. јер је отказ учињен приватним путем, а да се суд није ни упустио у решавање питања, да ли отказ важи или не важи, ма да је тужитељ признао, да је најамни однос отказао само препорученим писмом, и да је најмопримац на ово писмо исто тако препорученим писмом одговорио да не прима отказ.

Другом пак је пресудом суд парницу обуставио и тужитеља осудио на плаћање трошкова, узимајући из згачичне дужности у обзир дилаторни узрок из 2. тачке §. 180. гр. п. п. јер је тужитељ морао предати отказну молбу, а не тужбу, јер у најамним односима има да предходи грађанској парници други поступак т. ј. отказ стана. На односној расправи тужени је молио, да се тужба одбаца на основу §. 623. гр. п. п. јер, укидање најамних односа следи само на основу отказа, односно позива, а никако тужбом.

Призивни суд је прву пресуду преиначио те изрекао, да отказ не важи из ових разлога: Призивни суд прима чињеничко стање установљено у образложењу првестепене пресуде из кога произлази, да је тужитељ приватним путем туженом 9/XJ. 1927. саопштио отказ, али клји тужени није прихватио. Из списка се установљује, да је позив ради предаје најма предат суду 24 I. 1928. у коме је тражено, да тужени преда стан тужитељу 1. V. 1928. год. Обзиром на величину кирије као и на околност, да је позив за предају доцкан предет, јер тужени има право на тримесечни отказ.

Призив против друге пресуде образложен је овако: Отказао сам на основу закона о стан. чл. 10. те сам то могао учинити само у облику тужбе, јер зак. о стан. има пред очима само српски гр. п. п. који не познаје посебан отказни поступак. Погрешно се позвао суд на 24 § гр. п. п. јер ова тачка предвиђа поступак друге једне власти, а не поступак грађ. суда по истом поступку, јер отказни поступак није нарочити поступак власти. Назив: — тужба или отказ — је посве ирелевантан, јер сам се служио својим тужбеним правом на основу зак. о стан, јер и ако се нисам

позвао на одговарајући члан станб. закона, оно цела садржина моје тужбе исцрпљује сва обележја правног правила, и применити има суд закон и ако се странка на њега не позива.

У другом случају призивна пресуда још није пала.

Из свега до сада изнесенога се види, да многи нису начисто ни у погледу односа између приватнога права и грађ. п. п. ни у погледу разлике између редовне тужбе и специалног поступка по глави десетој гр. п. п. а ни у погледу разлике између отказа и позива.

Да би се питања око тога односа као и око тих разлика подробно рашчистила, нека послуже ова разматрања и објашњења.

Престанак најамних односа одређује опште приватно право. Глава десета гр. п. п. није нити укинула, нити преиначила односне одредбе општег приватног права, нити је овом главом уведен још неки нови начин укидања најамних односа.

Одредбама ове главе је вођена брига о томе да најамни однос, захтева нарочити обзир у колико су у питању некретнине, потребна је у општем интересу њихова што бржа и што лакша ликвидација.

Ова глава установљује само специјалан скраћен поступак, којим се — слично поступку о платежним налозима у глави осмој и деветој гр. п. п. — интересентима даје могућност: 1) да себи прибаве извршиви наслов: „Titulus eksecutionis“ без парнице, једноставном тврдњом молитеља; 2) да се странке могу парничити, а да нису ни подигле тужбу; и 3) да странке могу себи прибавити основ за принудно извршење чак и без интервенције судске, приватним путем (§. 637. гр. п. п.

Ради се према томе додуше стално о укидању најамних односа. Условне одређују и сада искључиво правила приватнога права, односно станбени статuti — већ о томе, да је странкама дата могућност, да себи прибаве извршиву судску одлуку много брже и лакше, него што би могле такву одлуку прибавити редовним судским путем, т. ј. редовном писменој тужбом по §§. 129. и след. гр. п. п.

Глава десета гр. п. п. није „*ius cogens*“, исто тако не, као што то нису ни глава осма и девета гр. п. п. Странка не мора да се користи одредбама те главе, него само може да се њима користи, али може ове одредбе и сасвим да одбаци и да покрене редовну парницу; једино у случају §. 638. став 1. суд — не странка — безусловно мора да поступа по правилима ове главе, ма да то странка није ни тражила. Али у овом се случају не ради о уки-

дању најамног односа као таквог, већ о установљењу тога, да ли важи или не важи већ наступело укидање најамног односа

Најамни однос престане према томе или отказом или истеком времена без отказа, или укидањем, или због ванредних догађаја. Средство за постизање овог резултата — т. ј. престанка најамног односа — јесу изјаве странака. Разуме се само у прва три случаја, не и у последњем. Те изјаве странака су кад потребне, кад пак дозвољене.

У прву групу спада „отказ најма“, којим термином означајемо оне изјаве странака, које служе укидању таквих најамних односа, који су склопљени на неодређено време, или који треба да престану пре истека времена са разлога наведених у приватном праву, односно у станбеним статутима.

У другу групу спада „позив“, којим термином називамо оне изјаве странака, које служе или остваривању истеком времена и онако „ipso facto“ наступајућег краја најамног односу, или прибављању извршивости таквом отказу коме недостаје баш својство извршивости.

Обадве групе изјава јесу једноставне и једностране изјаве воље, које треба ценити једино и само по правилима приватнога права, што значи: ако их друга странка не прими, за њу немају дејства.

Па и онда, ако их друга странка прими, па било то изричито било само прећутно, њихово је дејство само теоретско без практичне вредности, јер се не може извршити. Ако су пак те изјаве учињене по правилима главе десете гр. п. п. онда треба само, да су уручене по правилу §. 625. гр. п. п. те се не тражи да их друга странка и прими, него се обрнуто тражи, да друга странка изричито приговара на тачно одређени начин, ако неће да добију извршиво дејство.

Ако према томе желимо, да се још постојећи најамни однос који би иначе трајао и даље, укине извршивом судском одлуком или извршивом јавнобележничком исправом, онда отказујемо по правилима главе десете гр. п. п.; позивамо пак онда, када је најамни однос или већ правоваљано укинут, или ће у одређено време сам по себи да престане без отказа, но странке немају о томе наслов извршности „titulus executionis“, на основи којег ће моћи остварити ово већ постојеће раскидање, односно престанак најамног односа, који ће тек касније наступити.

Позив према томе треба строго разликовати од отказа. Отказ је самостално средство за укидање најамних односа, позив је пак

само средство за: 1) прибављање извршности већ постојећем важном отказу, који се али не може остваривати путем ексекуције јер није учињен ни путем суда, ни по §. 637. гр. п. п. путем кр. јавног бележника; 2) за прибављање извршиве судске одлуке за остваривање престанка најамног односа, или који ће престанак тек уследити — према томе још пре преставка најамног односа као превентивно средство — или је већ уследио без отказа у смислу уговора истеком уговореног времена.

Позив дакле није самостално средство за укидање најамних односа него зависи од предуслова, да је најамни однос већ престао, или да ће престати у одређеном времену. Зато и говори §. 637. гр. п. п. у своме ставу 4. „да се у случају §. 637. гр. п. п. расправа и пресуда може распрострајети и на важност отказа“, јер ако противник пориче, да постоји предуслов позиву, т. ј. правоваљан отказ или истек времена, онда треба најпре, да се реши то питање. „*Conditio sine qua non*“ за позив наиме јесте, да је најамни однос или већ престао без отказа, или да ће у одређеном времену престати без отказа, или да је престао услед правоваљаног отказа учињеног приватним путем или путем кр. јавног бележника сем случаја §. 637. гр. п. п. т. ј. начином, коме недостаје моћ извршивости.

Ако не постоји ни једна од ових предпоставака, нема места позиву, те се мора такав позив прогласити неважним, одбијена странка пак има или да чека, да истече одређено време, или да откаже најамни однос било приватним било судским путем.

На пр.: уговорено је, да ће трајати најамни однос до 31./XII. 1930. год. или до дана удаје најмопримца, а истеком тога рока, односно наступањем тога догађаја најам се има сматрати престалим без отказа. Овакав најам може се отказати пре одређеног времена у опште само или из узрока наведених у закону односно у станбеном статуту, или из узрока посебно уговорених. Ако таквих узрока нема, најамни однос трајаће све до одређеног времена - ако се заинтересоване странке друкчије споразуму, или ако не наступи неки ванредни непредвиђени догађај за разрешење.

Ако најмопримац после истека рока неће да се сели, сада нема места отказу, јер је најамни однос већ сам по себи престао. Већ престали најамни однос не може се још једаред укидати „*ne bis in idem*“. Најмодавац морао би у том случају да подигне тужбу против најмопримца у којој треба да тражи да се установи, да је најамни однос престао, и да се најмопримцу нареди да се има одмах иселити под претњом извршења. Ова парница има два

битна недостатка: а) може трајити више месеци па чак и година, б) не може се покренути пре но што је истекло време или је наступио разрешни услов, јер се пре не може знати, да ли ће најмопримац испунити уговор или не.

Тужба најме није средство за предохрану него је само средство за санирање већ учињене повреде.

Смисао одредаба десете главе гр. п. п. јесте баш то, да се ови недостаци редовног поступка исправе.

Да би се отклонили ови недостаци дата је странкама могућност да се послуже позивом већ пре истека времена одређеног за престанак најамног односа, и на основу судске одлуке донесене услед тога позива, може се сада одмах после истека одређеног времена молити и спровести против непослушног и немарног најмопримца принудно извршење и није потребно покретати дуготрајну парницу, која би била завршена тек овда, када је најмопримац већ давно требао бити исељен.

Иста је ствар, када је најмопримцу саопштен отказ приватним путем, а он је на такав отказ пристао, или изричито, или пропуштањем мера, које су предвиђене у станаринским статутима, или у закону. Овакав је отказ до душе важан, јер укида дефинитивно најамни однос, али нема практичног дејства, јер се не може извршити егзекутивним путем. Да би то извршење било ипак могуће, како најмодавац, тако и најмопримац могу позвати противну странку у смислу §. 627. гр. п. п. да предмет најма преда односно прими натраг.

Ако противник поднесе против позива приговор па се брани тиме, да учињен отказ не важи или да отказ у опште није ни учињен, онда се мора прво рашчистити питање, да ли је отказ пуноважан, јер се позивом не прибавља важност отказа, него само извршивост.

У оваквим је случајевима поновни отказ судским путем неуместан према већ горе означеном принципу: „ne bis in idem“.

Све то важи само за најамне односе, где је у питању само: „usus“. У погледу закупних односа, где је у питању: „ususfructus“ може се постићи установљење важности или неважности отказа само редовном парницом, јер за закупе не важе одредбе главе десете гр. п. п.

Реасумирајући све напред наведено, долазимо до ових закључака:

1) Гр. п. п. никако не тангира ни облик, ни важност отказа; у том погледу и даље су меродавна само правила приватнога права, односно станбених статута:

2) Странке могу у сваком случају по својој слободној вољи или поднети редовну тужбу, или послужити се одредбама главе десете гр. п. п.;

3) Одредбама ове главе послужићемо се онда, када желимо брзо прибавити „titulus executionis“ и то отказом онда, када хоћемо да укинемо још постојећи најамни однос, који би иначе трајао још даље, а позивом онда, када је најамни однос већ правоваљано отказан, или онда, када је најамни однос већ правоваљано престао без отказа, или ће без отказа да престане у одређено време, али се све ове околности не могу остварити, јер нема наслова извршивости.

4) Позив не важи, ако није доказана његова претпоставка: раскидање или престанак најамног односа.

Имајући у виду ове закључке неће се више чинити такове грешке, какве су изнесене горе на почетку овога чланка.

Законске одредбе главе десете гр. п. п. примљене су и у пројекат закона о судском поступку у грађанским парницама за целу нашу Краљевину са разликом, да ће важити и за закупне односе; да се и против вансудског отказа, ако одговара односним прописима, мора поднети приговор суду, јер ће иначе постати извршним; да се позив може молити само код најамничких уговора, који престају без претходног отказа истеком одређеног времена и да је у пројекту изричито одређено, да у погледу тога, да ли је потребан отказ, важе само прописи приватнога права као и то, да се може и тужбом остварити захтев, да се најамни предмет преда или прими натраг још пре но што истече отказни рок, са којом се тужбом може спојити и отказ - ако је за укидање најамног уговора потребан отказ.

СУДСКА ПРАКСА

А) Начелне Одлуке Виших Судова у Војводини.*

За ваљаност пуномоћи за отуђивање некретнина, потребна је исправа. Ако је пуномоћ за време светског рата дало лице, које се налазило у ропству, за ваљаност такве пуномоћи, ни између браћних другова, није потребна јавнобележничка исправа, него је довољна обична приватна исправа, коју мора издатељ својеручно писати и потписати. Потписаном се има сматрати, кад странка потпише своје име и презиме, или бар презиме.

(Касациони Суд Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 299/ 927.)

*

Власник аутомобила одговоран је за сваку штету проузроковану аутомобилом, изузимајући ако докаже, да је штета настала услед више силе или кривицом оштећеног или услед таковог чина трећег лица, који није могао спречити власник односноно управљач аутомобила.

(Апелациони Суд, као ревизиони Суд у Н. Саду бр. Г. 1694/1925).

*

Закон о брачном праву нигде не изриче, да за време одвојеног живљења од стола и постеље, припада жени издржавање без обзира на питање кривице. Решавање о кривици спада на коначну пресуду. Но ако решење тога питања зависи од оцене доказа, онда суд ово питање неће решити у одлуци о развођењу брачних другова од постеље и стола.

(Апелациони Суд као ревизиони Суд у Н. Саду бр. Г. 1544/1925 од 22. децембра 1927)

*

§. 887. А. Грађ. Зак. представља, да су странке онда кад о превном послу праве исправу, у исту ставиле сву садржину своје дефинитивне воље, и да су одустале од свега онога што је уговорено пре састављања или истодобно са састављањем писмене исправе, али у случају кад је заједничка воља странака уперена и на друго него што је садржано у писменој исправу, тада је меродавна права воља странака, а не §. 887. А. I. З.

(Апелациони Суд као ревизиони суд у Н. Саду, бр. Г. 2169/1925. од 28. јануара 1928.)

* Из Збирке Одлука Виших Судова од Др. Николе Игњатовића.

Пресумције, које судска пракса установљава у погледу трајање болести код животиња, почивају на начелима, ветеринарске знаности. Истина да се такве пресумције могу оборити, али то не значи толико, да се обарају начела ветеринарске науке, већ само толико значи, да се насупрот пресумцији може доказати, да је у конкретном случају животиња већ код купца задобила клицу заразне болести.

(Апелациони Суд као рев. Суд у Н. Саду бр. Г. 2704/1926 од 13. јан. 1928)

*

У погледу трошка кр. јавног бележника око спровођења оставинске расправе, против другостепеног решења, у смислу чл. 41. Наредбе Министарства Правде о таксама кр. јавних бележника на територији Апелационог Суда у Новом Саду од 18. јануара 1923. Бр. 3974. — у вези са ставом 4. §-а 124. зак. чл. XVI. 1894. нема места даљем утоку По овом питању окружни Суд решава у другом и последњем степену.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 557/1928. од 29. дец. 1927.)

*

Према §-у 399. и 480 Глп. пресуде, донесене у погледу дилаторних приговора не уручују се странкама, ако се оне биле присутне проглашењу. У оваком случају рок за призив тече од проглашења. Овај законом одређени строги рок не мења нити продужује та околност, што је пресуда и уручена странкама.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 2964/1927. од 31. дец. 1927.)

*

На територији, на којој је у важности Аустр. Грађ. Законик, заоставштина мора бити заступана по стараоцу заоставштине све дотле док нису дате наследничке пријаве. Како то није учињено Апел. Суд је пресуду нижег суда ставио ван крепости, а поступак обуставио.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 1445/1926. од 9. дец. 1927.)

*

Небрачни одношај сам по себи још не искључује то, да се пред судом тражи противна вредност оног рада, који је једна странка извршила у криву друге странке и то не с обзиром на ванбрачни одношај.

Апелациони Суд у Н. Саду бр. Гр. 1689/1925. од 30. XI. 1927.)

*

Свака тужба, која се односи на грунтовно брисање грунтозне исправке и укидање заједничког власништва некретнина, у смислу §-а 12. Зак. Чл. 54. из 1912. год. има се поднети грунтовној власти ради прибележења парнице. Пропуштање тога не може служити за основу приговора из тачке 2. §-а 180. Гпп. Последица тога може бити само та, да се поднесена тужба има вратити подносиоцу на поправак односно допуну по §-у 140 Гпп.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 720/1929. од 20. XI. 1927.)

*

Није сваки уговор између оних особа, које живе небрачно, неморалан, него само онај, који је склопљен ради тога, да се омогући или одржи небрачна веза.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 9/1922.)

*

I. На основу недостатка одобрења турске власти, купопродајни уговор може напасти само малолетна странка. II. Из те околности, да је уговор фиктиван, још не следи, да се уговор безусловно има поништити, и да се оно што је на основу тога уговора дато, без ичега врати, него треба расчистити, шта је била права воља странака. III. Оно што је неко дао уговором, склопљеним у циљу одржања небрачног одеошаја, не може се натраг вратити судским путем.

(Апелациони Суд у Н. Саду бр. Г. 418/1925. од 24. дец. 1927.)

*

За ваљаност усменог тестаментa није безусловно потребно, да завештач речима самог закона изјави, да је учињен тестамент његов усмени тестамент, већ је довољно, да је усмено желео тестирати и да је ту своју изјаву сматрао усменим тестаментом

(Касациони Суд у Н. Саду бр. Г. 125/1925.)

*

Кривица канцеларијског особља има се сматрати кривицом адвоката, који одговара за рад свога особља. Та одговорност терети адвоката и за време његовог званичног отсуства из канцеларије.

(Касациони Суд у Н. Саду бр. Г. 326/1927.)

Б) Решења будимпештанске Курије

Адвокатски хонорар. У парници, покренутој ради хонорисања адвокатског рада на припремању једног пројектованог уговора, осуђени тужени напада пресуду Табле, зато што, по чињеничном стању, није дао овлаштење тужитељу и зато, што Табла, приликом установљења своте хонорара, није установила тачно и вредност предмета пословања. Курија потврђује пресуду, са следећим образложењем:

Пуноважнот овлаштења за правозаступничко деловање не зависи од писмено истављене пуномоћи и већ сам факт да странка, додуше без давања формалног овлаштења, узима адвоката за целисходно регулисање својих послова, повлачи за собом обвезу да се хонорише адвокатов рад.

Бројчано гачно установљење вредности предмета пословања потребно је при суделовању адвоката само онда, ако је условљен и као обавезан усвојен процентуални хонорар. У осталом, довољно је да се испита какви су материјални и морални интереси властодавца били скопчани са послом у коме је овлаштени адвокат учествовао.

Пошто, дакле, у овоме случају није реч о условљеном процентуалном хонорару, то је позивни суд приликом установљавања награда морао да има у виду одредбе 18 §-а Гр. п. п. и 54 §-а XXXIV з. чл. од 1874 године, а томе је удовољио указујући на величину и степен заинтересованости осуђене странке. (К. VI. 6593/1928, Рад, 36 I. 1929.)

*

Пијанство. Тужени је убио матер тужитеља. Кривични поступак против њега обустављен је, јер је при извршењу дела био неурачунљив. У грађанској парници ради оштете Курија, према томе, осуђује, са следећим образложењем:

Казнено-правна оцена кроничног алкохолизма тужениковог, са гледишта приватно - правне накнаде штете — поводом обуставе кривичног поступка — није меродавна.

Позивни суд је, дакле, на основу постојећих података, слободно могао да утврди одлучна факта и, у томе делу, удовољавајући у свему обавези мотивисања, садржаној у 270 §-у Гр. п. п., констатовао је сагласно са списима и на основу тачних закључака да је, са гледишта приватно-правне одговорности за оштету, тужени, додуше, патио од застарелог алкохолизма, али да зато ипак није био умоболан.

Становиште медицинске науке у односу на застарели алкохолизам у овоме случају нема стварну основу.

По подацима парнице тужени, у свакодневном животу, беспрекорно и уредно обавља своје економске и друге послове. Услед тога

се тужени не може сматрати лицем, које, услед застарелог алкохолизма, само по себи кривично греши, јер, премда застарели алкохолизам утиче на морално и биолошко стање индивидуе, он са гледишта приватно-правне одговорности може доћи у обзир само утолико, што алкохол на такe индивидуе утиче боље и брже и зато оне лакше долазе у ситуацију у којој је њихова способност да одлучују својом слободном вољом ограничена или искључена; међутим, ова је околност последица грешне лакомислености, јер се тужени, свестан своје слабости према алкохолу, од уживања алкохола морао уздржати.

Правно је правило да се онај, који се употребом алкохолних пића пролазно лишио своје свести, не може позивати на то да је био неспособан да влада собом, а у овоме случају пак нису изнесене никакве тврдње о томе да је тужени у то стање доспео без своје кривице.

Дело извршено у такоме стању, има се, додуше, сматрати делом извршеним лагомислено, али, у случају убиства кривац је — крај све лакомислености — ипак дужан да плати пуну оштету. (К. III. 1428/1928. Вестермајер, 16. I. 1929.)

*

Одговорност злонамерног поседника. Тужени су бесправно располагали покретнинама тужитељевим, па су, штавише, један део тих покретнина и продали, премда су знали да су они својина тужитељева. Табла обвезује тужене да покретнине издаду, а, ако оне више нису у њиховом поседу, да накнаде вредност, коју су имале у време узимања у посед. Курија ову последњу одредбу измењује и обвезује тужене да плате пуну *садашњу* прометну вредност несталих покретнина. Мотивација пресуде:

тужени су без потребе и разлога располагали тужитељевим покретнинама, премда су знали да су оне власништво тужитеља. Према томе, тужитељи су злонамерни — и то од почетка злонамерни — поседници спорних покретнина.

Странка, која је обвезана да изда неки предмет, мора накнадити власнику ону штету, која је, њеном кривицом, настала или проузрокована кварењем, или уништењем, или отуда, што се предмет, кривицом те странке, није могао издати.

Обавеза на накнаду штете терети злонамерног поседника од момента узимања у посед — без обзира на то је ли злонамерност испољена тек касније (у овоме случају не стоји ни то!)

Зато су тужени, ако покретнине не издаду, дужни да накнаде тужитељу ону садашњу пуну прометну вредност, која одговара првобитном стању покретнина. (К. I. 5043/2928, Јухас, председник курије, 29. I. 1929.)

Еквивалент прихода од наднице у случају отштете поводом несрећног случаја. Издржавалац породице, који је погинуо несрећним случајем, био је надничар и, осим тога, обрађивао је, у наполици, четири јутра земље. Да би обрадио ту земљу требао му је годишње 21 дан, али му је у раду помагала и жена. Споран је начин на који се има израчунати годишњи приход од наднице и спорно је да ли се може одбити бесплатан рад жене. Курија је одлучила следеће:

одговара сталној судској пракси констатација прививног суда да се при израчунавању еквивалента годишњег прихода од наднице не може узети од 300 већи број радних дана.

Мора се, међутим, узети у обзир да је малена површина у наполици обрађене земље омогућила да се потребни радови ураде са прекидима од неколико дана, да је при обради земље могла да помаже и жена и да је — осим дана, који у горњем рачуну нису узети у обзир — покојни муж морао употребити на обраду те земље и оно време, које му је преостало после рада у надници. Пошто се пак вредност жениног рада не може сматрати као фактор који је умањивао приход покојног мужа осим наднице, јер бесплатан рад не умањује обвезу неког трећег лица да плати накнаду штете, то је, према становишту Кр. Мађ. Курије, прививни суд погрешно онда, када је број дана, потребних за обраду у наполици, одбио од броја дана, који је меродаван за израчунавање прихода од наднице и вредност годишње наднице уместо са 1200 пенгеа (300 дана $\times$ 4 пенгеа) установио само са 1080 пенгеа (270 дана $\times$ 4 пенгеа). (К. VI. 618/1927. Рад, 31. I. 1929). *

Даље постојање службовног односа приликом спајања деоничких друштава. Послодавачко деоничко друштво утопило се у једно друго деоничко друштво, и ово последње се опет спојило са једним трећим. Тужитељ, који је био намештеник првог деоничког друштва, вршио је своју дужност, без неког нарочитог споразума, још неколико недеља после спајања, па је онда, пошто је отпуштен, покренуо парницу против последњег деоничког друштва. У тој парници Курија констатује:

Када се споје два новчана завода, чиновници завода, који се утапа, имају се сматрати чиновницима завода који је апсорбовао. Ово важи и у случају ако са чиновницима није склопљен неки нарочити писмени уговор и ако поједини чиновници и нису нарочито овлаштени на бележење фирме — претпостављајући да се из постојећих околности могло закључити да је нови завод преузео наме-

штенике апсорбованог завода и да су ти чиновници ступили у правни однос службеника новог завода. (К. II. 7405/1928. Тот, 31. I. 1929).

*

Прећутни раскид службовног односа. Тужитељ је, као чиновник економије, био у служби закупника, туженог, и, када је закуп престао, остао је на поседу, у служби власника земље. Тужитељ је заузео своје ново место, али је после тога тужио свог првог послодавца ради исплате отказних берива и отпремнине. Курија тужну одбија са следећим образложењем:

Призивни суд је сасвим исправно закључио у својој пресуди да је тужитељ, оставши, без прекида, у служби власника земље, свој службовни уговор, склопљен са закупником, прећутно раскинуо. На тој основи, применивши правилно материјално-правно правило, суд је одбио тужитеља са његовим захтевом да му се исплате отказна берива и отпремнина.

Наиме, онај намештеник, који, са знањем и пристанком првобитног послодавца, иступи из његове службе и ступи у службу код неког другог, нема права да тражи од ранијег послодавца ни берива на отказно време, нити отпремнину. (К. II. 8470/1927. Тот, 13. II. 1929).

*

Издржавање жене. Муж, који је обвезан да плаћа жени коначно издржавање, брани се тиме да су родитељи његове жене имућни па да јој зато није потребно издржавање. Курија одбија ревизиону молбу, засновану на тој одбрани, јер је

кривим проглашени муж дужан да издржава некриву жену, тако како то захтева имовно стање и друштвени положај. Сасвим је, дакле, без важности какав иметак имају женини родитељи. (К. III. 571/1928. Вестермајер, 17. I. 1929).

*

Ревизија у питању парничних трошкова. Тужени у својој ревизионој молби није напао онај део пресуде Кр. Табле, у коме се одлучује о захтеву, постављеном у тужби, него је напао само једну констатацију пресуде и онај њен део, који се односи на сношење парничног трошка. Курија, констатовавши да је дотична констатација факта нападнута неумесно, одбија ревизиону молбу са следећим образложењем:

по 2 зачелу 521 §-а Гр. п. п. пресуде призивног суда може се, у питању сношења или величине парничног трошка, ревидирати само онда, ако је ревизија управљена још и против неког другог дела пресуде. Смисао ове законске одредбе очигледно је тај — а тако то тумачи и пракса (Курија Гр. IV. 3190/1921) — да се одредба у погледу парничног трошка само може учинити предметом ревизије само онда

ако је уједно и један други део пресуде нападнут такоm ревизионом молбом, какву закон дозвољава;

јер, ако би дозвољавање или недозвољавање ревизије других делова пресуде било без важности по оправданост ревизионе молбе, поднесене против парничних трошкова, онда би ограничење ревизије парничних трошкова било у пракси без вредности.

Пропис о ограничењу могао би се, наиме, изиграти на тај начин, што би странка — га би постигла самосталну ревизију одлуке, доношење у питању парничног трошка — своју ревизиону молбу могла спојити са нападом, који, са формалног гледишта, представља, додуше, нападај али так-в, који није у стању да доведе до ревизије одлуке. Из овога следи да дозвољавање или недозвољавање ревизије у корист туженога зависи од тога да ли тужени може, у меритуму ствари, тражити ревизију само зато да се ревидира извесна констатација факта од стране позивног суда, поближе: да се ревидира, је ли тачно констатован факт, да је један туженик с в дужник, који се у овој парници не појављује, поводом извршне пресуде, донесене у парници ради ренте, вођеној и у време када је тужени био тужитељ, претходно вршио плаћања.

Кр. Мађ. Курија је нашла да је тако поднесена ревизиона молба неоснована. Тужени, наиме, пресуду у меритуму ствари не сматра неправедном и не моли да се она измени. У овој парници, дакле, тужени нема никаква интереса да се споменута констатација, у смислу 534 §-а Гр. п. п., ревидира. Међутим, ни у другим правцима интерес туженога не захтева ревизију. Наиме, по 411 §-у Гр. п. п., пресуда постаје правоћна само утолико, уколико одлучује о захтеву, који је постављен у тужби, и у колико је реч о нужним последицама одлуке. Према томе, у овој је парници правоћно одлучено само то, да тужитељ, у име хонорара и накнаде трошкова по трошковнику тужбе, може захтевати од туженога да му плати пресудом установљену своту. Међутим, пресуда, на основи које је ова одлука донесена, и која је горе изложена, не спада ни у појам одлуке о праву, нити пак у појам нужне последице одлуке. Дакле, чињенично стање у смислу закона не стиже материјалну правоћност. Из тога следи да се споменуто чињенично стање не може применити против туженога као пресуђена ствар, него да то тужени може, ван парнице, поново начинити спорним. Очигледно је, дакле, да интереси туженога не захтевају ову ревизију ни са гледишта правне снаге пресуде. А непотребна и бесциљна ревизија је, у смислу закона, искључена. (К. VI. 617/1927. Рад, 8. II. 1929.).

Оправдање рока за обнову парнице. По становишту тужитеља у парници коју је обновио тужени, тужбу ради обнове парнице требало је одбити по службеној дужности, јер је тужени у својој тужби, додуше, изложио да је тек „сада“ дознао за нову доказе, али није доказао да је тужбу доиста поднео у року од шест месеци по сазнању тих доказа. Курија ревизиону тужбу, засновану на овоме, одбија са следећом мотивацијом:

у смислу последњег зачала 571 §-а Гр. п. п. тужени чини доста вероватнима оне чињенице, које доказују одржавање рока за обнову парнице, а, по излагању тужбе, саопштено време сазнања чињеница није невероватно, па се, дакле, тужба није могла одбити по службеној дужности, него се питање одржавања одређеног рока, с обзиром на приговоре тужитеља, имало на расправи испитати и

*

према резултату донети одлука. (К. VI. 426/1927., Рад, 29. I. 1929.)

Извршење егзекуције, наређење против иностране филијале, на штету домаће централе. Против бечке филијале једног мађарског деоничког друштва, на основу правомоћне пресуде компетентног аустријског суда, аустријски је суд наредио намирну егзекуцију, коју је молилац оврхе — на основу мађарско-аустријског уговора о реципроцитету (XLII з. чл. од 1914) и 33 § Гр. п. п. — спровео против мађарске централе тог деоничког друштва. Егзекувиран се брани тиме да аустријска пресуда, на основу које се врши егзекуција, не садржи осуду централе и да, према томе, за централу не постоји никаква обвеза. Курија призив егзекувираног одбија и изриче да сматра да је намирна егзекуција на основу пресуде аустријског суда против мађарског деоничког друштва, као протоколисане фирме у Кечкемету, наређена. Образложење пресуде је следеће:

Призивни суд је сасвим тачно решио питање да ли филијала и централа представљају исто правно лице.

Како у централу, тако и у филијали, у властито име, као обртом, фирма, о чијој је централу и филијали реч бави се трговачким пословима. Дакле, правомоћном осудом филијале управо није осуђена сама филијала, него је осуђен њен власник, па се зато, на основу осуде филијале, може односно има наредити егзекуција против самога трговца, односно трговачког друштва.

Идентитет власника фирме није ништа измењен околношћу што је приликом протоколисања иностране филијале мађарског деоничког друштва инострани закон поставио и услов да се тамо оснује посебно заступство, јер је то само мера за обезбеђење целосходног поступка према фирми, али та мера не мења идентитет и правну одговорност власника фирме (деоничког друштва).

Зато нападнута пресуда одговара одредбама прве тачке првог зачела, четврте тачке трећег зачела XLII. зак. чл. од 1914 и 33 §-а Гр. п. п. (К. V. 4456/1928. Освалд, 18. XII. 1928).

*

Изиравање веровника. Оптужени ни на пожуривање није плаћао кредитору, него је продао део куће — премда је то био његов једини иметак. Он се од оптужбе рзди преваре брани тиме да је један од оштећених кредитора тек после грунт. преноса поднео тужбу, а други ју је, додуше, предао раније, али он за то није знао, јер му је уручено на дан преноса тек после потписивања уговора; он, уосталом, део куће преноси на једног свог кредитора, у име изравнања његовог (кредитованог) истинитог и доспелог потраживања. Курија кажњава са следећим образложењем:

у елементе чињеничног стања преваре, која је у опреци са 385 §-ом К. З., не спада (као што је то Кр. Мађ. Курија изрекла и принципијелном одлуком, садржаном под бр. 421 IV свеске збирке казнено-правних одлука Курије) услов да потраживање оштећенога мора бити већ утужено, него је довољно ако се констатује да је оптужени био свестан тога да, до износа његовога дуговања, може доћи до утуживања и оврхе, па је поред свега тога, са намером да оштети кредитора, извршио пренос иметка.

Према томе, ако оптужени приликом преноса иметка и није знао за факт да су његови кредитори своја потраживања од њега већ утужили, он је ипак кривично одговоран, зато, што је пренос иметка извршио свестан напред изложеног правог стања ствари.

Оптуженога од кривичне одговорности због намерног оштећавања кредитора не ослобођа ни факт да је упитну некретнину у целости пренео на једног свог кредитора, ради изравнања потраживања овог последњег. (К. III. 8491/1928. Мађар. 13. II. 1929.).

Белешке.

Др. Паја Нешков, Панчево

(§. 40. зак. чл. LIV: 1912.)

„У погледу решења Среског Суда број 341/5-1927. уток овршенника одбацује, јер према пропису §-а 40. зак. 54. из год. 1912. у предмету одређења оврхе, против два једнака решења нема места даљем утоку“.

Касациони Суд Б.) одељење у Н. Саду број Вп. 20/15-1928.)

Противно правно стајалиште: У смислу § 140. зак. чл. 60. из 1881. у овршном поступку против овршног решења дозвољен је био само једноступени уток. У четвртој алинеји § 40. зак. чл. 54. из год.

1912. пак допуштен је двостепени уток против решења, којим се одређује 1) намирна оврха, 2) оврха ради обезбеђења и 3) забрана и то без обзира на то, дали је првостепени суд одбио или места дао овршној молби и без обзира на то, дали је другостепени суд одобрио или преиначио решењн првостепеног суда. (види Тумач Д-ра В. Гаара

Интерес правосуђа захтева да се у свом питању донесе начелна општа судска одлука и то у правцу, да у овршним стварима има места утку и против другостепеног решења.

Управа Адвокатског Удружења

Нова управа Адвокатског Удружења, изабрана на годишњем збору, на својој првој пленарној седници овако се конституисала: председник управног одбора Обрад Благојевић, први потпредседник Љубомир Стефановић, други потпредседник др. Иван Рибар, секретари Милан Живадиновић и др. Арсен Чубински, благајник Милутин Поповић. Чланови управног одбора: др. Јаков Челебоновић, Драгиша Васић, др. Фридрих Попс, Војислав Вујанац, Чеда Костић, др. Јанко Олип, Стеван Јаношевић, Здравко Тодоровић, Вељко Петровић. Из унутрашњости: Димитрији Илациновић (Ниш). Михајло Јевтић (Ваљево). Михајло Лучић (Крушевац). Јован Лукачевић (Подгорица). Миливоје Тадић (Ужице). Надзорни одбор изабрао је: Сотира Аранђеловића за председника. Теодора Богатинчевића за потпредседника, др. Радоја Вукчевића за секретара. Чланови одбора су др. Риналдо Чулић и Јован Здравковић.

Акциони одбор адвоката, у коме су Обрад Благојевић, Љубомир Стефановић, Аца Павловић, адвокати из Београда, Др. Мајарон, адвокат из Љубљане, др. Иво Политео, адвокат из Загреба, др. Кајзер, адвокат из Осека, др. Ст. Адамовић, адвокат из Новог Сада и др. Ср. Перишић, адвокат из Сарајева проширен је избором Добре Петковића. почасног председника Адвокатског Удружења и члана Законодавног Савета Министарства Правде.

*

Судски бележник са једногодишњом праксом желео би ступити као адвокатски кандидат. Понуде мени слати на адресу **Ђорђе П. Јовановић**, Нови Сад, Краља Петра 3.

*

Дипл. правник београдског факултета, сада приправник код одв. г. Рад. Милићевића у Београду, желим да довршим праксу у Војводини, те гражим место у адвокатској канцеларији у Војводини.

Душан Цв. Ђорђевић, адв. приправник.

Саопштења Председништва Апел. Суда у Н. Саду Накнадно лепљење такс. марака

Председник Апелационог Суда у Новом Саду под Број Предс. I. Б. 1929. издао следеће саопштење:

„Данашњим даном упутио сам сзима судовима распис следеће садржине:

У више случајева извештен сам, да се догодило, да је на појединим актима прибележено да „прилежи“ извесна количина таксених марака, а стварно тих марака није било.

У таквим случајевима чиновник се обично изговарао, тиме, да нису биле прилепљене таксене марке и ако су заинтересовани адвокати тврдили да су их прикључили.

Да би се у будуће оваквим немилим случајевима стало на пут, а и чиновништво заштитило од евентуално неоснованог сумничења, то у погледу поступка око прилепљивања накнадно тражених таксених марака наређујем следеће:

Када Суд позове правозаступника или странке, да надопуне установљени таксени мањак, тада је дужан дотични адвокат односно његов заменик, да лично прилепи тражене таксене марке на дотичне поднеске, и да на дотичном месту означи вредност прилепљених таксених марака, па све то потпише.

Чиновник пак у чијем присуству се ово дешава дужан је такође дати свој потпис на дотична места.

Најстрожије се забрањује чиновницима, да од адвоката или њихових заступника приме таксене марке ради прилепљивања, па и путем поште, јер та дужност и по таксеном закону терети странке и њихове правозаступнике, - а на овај начин ће се остранити и евентуалне неправилности у таквим случајевима.

Достављајући горње знања ради, умољва и председништво Адвокатске Коморе, да изволи о овоме известити ради знања и, придржавања своје чланове“.

Нови Сад, 22. марта 1929. године.

Председник:

Др. Н. Игњатовић

Одговорност адвоката за мањак таксе

Председник Апелационог Суда у Новом Саду, под Бр. Предс. I. Б. 1—3. 1928. издао је следеће саопштење:

Господин Председник Апелационог Суда у Новом Саду упутио је следећи упит Генералној Дирекцији Пореза у Београду:

„Част ми је у привитку доставити две одлуке Генералне Дирекције Пореза, једну од 11. марта 1927. год. под бројем 292/8 а другу од 15. марта 1927. под бројем 31020 од којих

прва изриче, да је заступник тужитељев у првом реду одговоран за таксу, која се у таксеним маркама плаћа,

док друга одлука баш противно оној првој изриче, да за мањак такса одговара односна парнична странка.

Поводом ове две супротне одлуке — пошто подручни ми судови на територији Апелационог Суда у Новом Саду не знају, које да се одлуке придржавају — требало би донети начелну одлуку по овом питању, ради једнособразног поступка.

По моме мишљењу ово питање би се имало решити онако како је то изнешено у првој одлуци, наиме да заступник странака (адвокат) у првом реду одговара за таксу, која се плаћа у таксеним маркама.

Наиме, по мађарским законима, који још увек важе у Војводини, адвокат је у првом реду одговора за таксе, што је појмљиво и разумљиво, кад се узме у обзир, да је у већини ствари обавезно заступање по адвокату, и да све поднеске у спорним стварима подноси сам адвокат уз своју сигнатуру. Ово је праведно и правилно већ и стога, што странка понајвише ни нема знања о појединим поднесцима, које њезин адвокат подноси суду у име своје странке, а још мање има знања о томе да ли је поднесак прописно таксиран или не. У осталом по закону о адвокатима, који је у важности у Војводини сваки адвокат има права да од своје странке затражи предујам, — тим се правом адвокати стварно и користе — а давањем предујама на таксе, странка је омогућила свом адвокату, да прописно таксира поједине по њему у име странке поднесене поднеске.

Овако решење ствари знатно би олакшало рад судова, јер би тада и адвокати пазили на тачно таксирање, што сада у опште не чине, јер их по другој одлуци Ген. Дир. Пореза не терети никаква одговорност за нетаксирање поднесака односно за мањак таксе.

Генерална Дирекција Пореза под бр. 133270/1928 од 15 марта 1929. доставила је следећи одговор:

Пошто у закону о таксама није предвиђена одговорност за засуднике (адвокате) због мање или никако положене таксе, а по ранијим законским прописима они су ту одговорност снели, то Генерална Дирекција налази, да би тако пребало и поступити у толико пре, што се то Министарство и Апелациони Суд са тиме слажу.

Из Адвокатске Коморе

Конституирајућа скупштина Адвокатске Коморе за Банат, Бачку и Барању у Новом Саду.

Адвокатска Комора за Банат, Бачку и Барању у Новом Саду на основу уредбе од 20 априла 1929. год. број 31.220 ради свога реорганизовања у смислу Закона о адвокатима од 17. марта 1929. год. позива све своје чланове на конституирајућу скупштину, која ће се одржати у Новом Саду у згради Адвокатске Коморе (Војвођанска ул. бр. 25.) 16. јуна 1929. год. у 9 сати пре подне са свим дневним редом:

1. Попис и оверење присутних чланова.
2. Избор 3 члана за оверење записника.
3. Прослава педесетогодишњице адвокатског рада Др. Влаховића Ивана, адвоката из Ст. Бечеја.
4. Извештај Одбора о раду у пословној години 1928.
5. Извештај благајника о закључном рачуну 1928. год.
6. Давање разрешнице Одбору Адвокатске Коморе.
7. Донашање пословника у смислу закона о адвокатима од 17./III. 1929. год.
8. Избор председника Адвокатске Коморе и његовог заменика.
9. Избор чланова Одбора Адвокатске Коморе.
10. Избор чланова дисциплинског већа.
11. Избор заступника Коморе и његових заменика.
12. Избор адвокатских судија.
13. Избор кандидата за испитни Одбор.
14. Решавање о правилнику за издавање припомоћи изнемоглим адвокатима и наследницима адвоката чланова Адвокатске Коморе.
15. Прорачун за 1929. год. и утврђење чланарине.
16. Евентуалије.

Из седнице Одбора Адвокатске Коморе за Банат, Бачку и Барању, одржане у Новом Саду 11. маја 1929. год.

Тајник:

Др. Коста Мајински с. р.

Председник:

Др. Стеван Адамовић с. р.

О к р у ж н и ц а.

Адвокатска Комора у Новом Саду на основу 33. §. закона о адвокатима позива све своје чланове, да јој у року од 15 дана под

теретом законских последица пријаве, да ли врше с платом државну или коју јавну или приватну службу у својству чиновника.

Из седнице Адвокатске Коморе у Новом Саду, одржане 11. маја 1929. год.

Др Коста Мајински с. р.
тајник.

Др. Стеван Адамовић с. р.
председник.

Извештај Адвокатске Коморе у Новом Саду за г. 1928.

Славна Главна Скупштина!

Част нам је поднети годишњи извештај Одбора Адвокатске Коморе у Новом Саду, за пословну годину 1928.

У години 1928. приспело је списа	1909
решено је у одборским седницама	161
решено је у дисциплинским седницама	40
административних предмета решено је президијално	1602
административних предмета остало је нерешено	7
дисциплинских предмета остало је нерешено	99
убележено је адвоката	26
по молби је брисано адвоката	3
због ступања у административну службу брисан је адвокат	1
због иселења са подручја Коморе брисано је адвоката	2
због смрти брисано је адвоката	11
свега је брисано из списка адвоката	17
31. децембра 1928. г. било је свега убележених адвоката	473
дисциплинским решењем забрањена пракса на 3 месеца	1
Умрли су ови адвокати: Влада Стратимировић, Нови Сад, Др. Бранко Вујић, Сомбор, Др. Самујло Кардош, Вел. Бечкерек, Др. Људевит Мичатек, Нови Сад, Др. Јосиф Бујак, Сомбор, Др. Владан Војиновић, Ст. Бечеј, Др. Евгеније Фараго, Ст. Бечеј, Др. Миливој Поповић, Суботица, Др. Емил Киш, Дарда, Др. Антун Кун, Ковачица, Др. Ђорђе Еремин, Перлез.	
Адвокатских приправника убележено је	64
адвокатских приправника брисано је	27
31. децембра 1928. год. било је свега убележених адвокатских приправника	239
Одборских седница одржано је	10
дисциплинских седница одржано је	4
дисциплинских расправа одржано је	14
Одређено је бесплатних адвоката заштитника	211
одређено је адвоката браниоца и њихових заменика при Апелационом Суду у Новом Саду	270

одређено је адвоката бранилаца при Окружном Суду у Новом Саду 84

Одбор Адвокатске Коморе је у његовом раду руководило начело заштите интереса и угледа адвокатског реда и предузимао је потребне мере, да се отклоне све повреде адвокатских права за које је или сам непосредно дознао, или преко чланова Адвокатске Коморе.

Међутим Одбор је уверен, да је адвокатски ред претрпео и такве повреде, због којих се није ништа учинило и које су предане заборавау, јер поједини адвокати који су за ове повреде знали, нису о томе известили Одбор Адвокатске Коморе.

Углед адвокатског реда још не стоји на оној висини где му је право место, не само због кривице самих адвоката, него и због осталих прилика. Дубоке последице рата и послератног несређеног стања не само у државној управи него и у друштву; поступак оних адвоката који су стојали без надзорне власти, јер нису имали својих комора; слаба заштита адвокатског реда у парламенту, где су адвокати слабо били заступљени — утицало је, да се углед адвокатског реда у нашој држави пољуљао. Због тога је света дужност не само Адвокатске Коморе, него и њених чланова, да свима силама сложено пораде, да се дигне углед адвокатског реда.

Прошле године је у једном војвођанском дневном листу одштампан један чланак под натписом: „Наши правозаступници“, у ком је био неоправдано нападнут цео адвокатски ред, без да је за то било основа и разлога. Одбор је тим поводом одмах упутио свога заступника да против писца покрене кривични поступак због дражења против адвокатског реда.

О кривичној парници која је на пријаву Доброслава Јевђевића, новинара из Новог Сада покренута код првостепеног суда у Београду против Милорада Спасића, судије Окружног Сада у Новом Саду, отштампан је био у једном београдском дневном листу извештај о судском претресу. У овом извештају је изнесена и наводна изјава пред судом судије Спасића, у којој се тврди ово: „Тешке речи које сам употребио у својим написима — рекао је г. Спасић — не односе се на г. Јевђевића, јер сам га ја јасно као човека који ми је индиферентан, издвојио из банде прљавих мађарских адвоката и осталих шићарција, који су се свим силама трудили да заташкају све прљаве афере у којима су учествовали. 75% тих мађарских адвоката умешани су у прљаве афере и није било јаке власти која ће их истерати на чистину....“

После овог новинарског извештаја, Адвокатска Комора, којој

по закону спада у дужност да поступи дисциплински против свих оних адвоката, који су се својим радом и понашањем огрешили о закон, морал и достојанство адвокатског реда, — умолила је председника Окружног Суда у Новом Саду, да испита од судије Спасића, ко су ти адвокати који се спомињу у његовој изјави, да би Комора могла против њих покренути поступак.

На позив председника Окружног Суда је судија Спасић одговорио, да се новинарски извештај не слаже са његовом изјавом пред судом, што је Адвокатска Комора узела на знање.

*

120 §. закона о адвокатима од 17. III. 1929. год. гласи: „Онај који уз награду заступа странке пред судовима и другим државним и самоуправним властима или јавно-правним телима; или који у виду заната иставља за друга лица исправе о правним радњама или исправе које иначе имају да служе пред судовима, осим општинских судова, а на то законом није овлашћен, врши кривично дело, те ће се казнити новчано до 1500 дин. или затвором до два месеца, или обема казнама.

За суђење ових кривица надлежан је срески суд по одредбама закона о судском кривичним поступку.

Кривични поступак може се повести на предлог државног тужиоца или Адвокатске Коморе, који имају сва права тужиоца.“

Појам надриписарства по овоме закону је шири, него што је био по досадашњим законима. Зато борба против надриписарства треба да је олакшана. У смислу предње одредбе тражи се законско овлаштење за горње радње.

У нашим крајевима су већ одавно биле на снази законске одредбе о надриписарству, да би се друштво заштитило од неодговорних и неквалификованих елемената и да би се заштитио и онај друштвени ред који је за свој позив стекао квалификацију и за свој рад одговара и морално и материјално. Али мада су постојале законске одредбе о надриписарству, оно се ипак трпило од појединих лица. Опћински бележници и преписивачи су несметано обављали осим својих службених послова и приватно-правне послове странака као: састављање разних уговора, тестамената и других исправа, спровођење грунтовних укњижби, издавање уверења о наследству и т. д.

Због недостатка правне спреме, опћински бележници свршавају поверени или правне послове погрешно и нетачно и тиме доводе поједине станке не само до материјалних губитака, него и до материјалне пропасти, и то све без икакве своје одговорности.

Док су општинске власти издавале уверења о порезу и процени некретнина, поједини су општински бележници чинили управо злоупотребе и приморавали поједине странке да код њих састављају купопродајне и даровне уговоре стављајући им у изглед, да ће платити мању државну пристојбу за уговор, док су се оним странкама, које су их мимоишле, светили тако, да су продате или поклоњене некретнине врло високо проценили.

Ова Адвокатска Комора, с обзиром, да нема законске одредбе по којој би општинским бележницима било признато право, да могу странкама састављати приватно-правне исправе, с обзиром да је 5 §-ом наредбе Мин. Ун. Дела бр. 47300 из год. 1904 општинским бележницима директно забрањено примати приватне послове у оним предметима, у којима су дужни по службеној дужности да решавају, — већ годинама се обрађала надлежним факторима, да забране општинским бележницима да врше послове који спадају у делокруг адвоката и јавних бележника и да се одреди облигаторна сигнатура адвоката и јавних бележника за све грунтовне поднеске.

Како се сада у смислу 120 §-а закона о адвокатима тражи законско овлаштење за горње радове, а општински бележници таквог овлаштења немају, то је Адвокатска Комора заузела становиште, да су они општински бележници који се баве приватно-правним пословима — обични надриписари, против којих се имају применути санкције 120 §-а закона о адвокатима.

Како су досадашњи захтеви Адвокатске Коморе остали не-саслушани, то се и овом приликом умољава г. Министар Унутр. Дела, да општинским бележницима најстрожије нареди, да се не смеју бавити састављањем приватно-правних исправа, и г. Министар Правде, да изда наређење, да је за решавање грунтовних поднесака потребна сигнатура адвоката или јавних бележника, а државним тужиоцима да нарочито нареди, да не пропуштају прогонити надриписаре.

Адвокатска Комора је у сваком конкретном случају за који је сазнала, упутила свога заступника да надриписаре прогони, али у већини случајева је поступак завршен с тим, да се кривично дело није могло установити, јер се није доказало то, да се окривљени у виду заната бави састављањем приватно-правних исправа за друга лица.

*

Срески Суд у Алибунару није досуђивао трошак заступнику оврховодитеља за спровађање оврхе, ако је том приликом заступника замењивао његов намештеник. Против ових одлука су

адвокати подносили утоке Окружном Суду у Панчеву, који је решења Среског Суда у Алибунару прво мењао, а затим потврђивао. Како се решења Окружног Суда нису могла даље нападати правним леком, то су алибунарски адвокати против поступка алибунарског среског и панчевачког окружног суда поднели жалбу председнику Апелационог Суда и о томе известили ову Комору, која се заузела да се ова повреда отклони.

Поводом ове жалбе је Председник Апелационог Суда у Новом Саду под бр. Предс. XX. А. 14-1928. послао подручним судовима ову окружницу:

„Дошло ми је до знања, да неки судови за спровођење извршења не досуђују правозаступнику оврховодитеља награду и трошак ако их при извршењу замењује адвокатски писар — а не адвокат или убележени адвокатски кандидат — него се дешава, да у оваквом случају трошак установљава самом писару.

Овакав поступак судова је погрешан и коси се са начелном одлуком пленарне седнице бр. XV. од 24. априла 1903. год. по којој правозаступнику оврховодитеља и онда припада и трошак за интервенцију, ако га при спровођењу (оврхе) извршења замењује не адвокат или убележени адвокатски кандидат.

Горње становиште оправдава још и та околност, да адвокатски писари не стоје ни у каквом правном односу према странкама, те је природно, да им се не може ни досуђивати трошкове за послове које обављају у заступству свога принципала“.

*

У последње се време на подручју Апелационог Суда у Новом Саду, одомаћила пракса, да се осујети извршење јавне дражбе покретнина на тај начин, што се против одлуке којом је одређена дражба подноси представка и када се ова одбије, што се против тога решења подноси уток. Да би се и поред уложене представке односно утока могла дражба одржати, поједини су окружни судови као на пр. новосадски, издали наређење среским судовима и својим суцима, за које време имају представку решити, уток на решавање поднети и уток решити тако да се ваљаност одлуке о распису дражбе има до самог дана дражбе дефинитивно да испита и да се реши.

Догодио се међутим пре кратког времена случај, да решење о распису јавне дражбе у законитом року није било нападнуто, него је против њега тек у очи саме дражбе предата представка, када је Срески Суд одмах затражио овршне списе од судског извршиоца и на сам дан дражбе пре одређеног сата за одржање

дражбе донео решење са којим представку одбацује, јер је за-
кашњено предата, али списе није издао извршиоцу да дражбу
одржи са разлога тога, јер странка против његовог решења има
право да поднесе уток.

Да се ова пракса не би одомаћила, са којом би се апсолутно
свака дражба покретнина могла спречити, против поступка овог
среског суда је поднесена жалба Председнику Апел. Суда у Новом
Саду у којој се моли, да се изда среским судовима упутство за
правилно тумачење овршног закона и умољен је г. председник да
известити Комору, шта је по жалби учињено, да се повреда закона
отклони.

*

У смислу 20 §-а закона о адвокатима, адвокат је овлашћен
заступати пред свима судовима, другим државним и самоуправним
властима и јавноправним телима. Догађају се међутим ипак слу-
чајеви, да се адвокат спречава у вршењу својих права. Одбор
Адвокатске Коморе је поводом оних случајева за које је сазнао,
на надлежном месту одмах интервенисао, да се повреде адвокат-
ског права отклоне.

*

У смислу 33 §-а закона о адвокатима, адвокат не може
вршити с платом државну или другу коју јавну или приватну
службу у својству чиновника. У таквим случајевима Одбор Адв.
Коморе позива дотичног адвоката, да у одређеном року престане
обављати посао који се не слаже с адвокатуром, па ако се адво-
кат томе позиву не одазове, доноси одлуку да се он брише из
именика адвоката.

Одбор Адвокатске Коморе је у смислу предње законске
одредбе затражио од обласних жупана Бачке и Београдске обла-
сти службени извештај, који од адвоката врше с платом државну
или другу коју службу у својству чиновника а уједно је решио,
да позове све чланове Адв. Коморе да одговоре на питање постав-
љено у 33 §-у закона о адвокатима. Када Адв. Комора прими
извештаје заузеће своје становиште у погледу тумачења 33 §-а
зак. о адв. и донеће своју одлуку.

Међутим је одбор већ заузео становиште, у томе погледу,
да решавање по предњем питању спада искључиво у делокруг
Адв. Коморе, а не спада у делокруг административних власти, и
о томе је известио поједине административне власти, које су упи-
тале за становиште коморе.

*

Адвокатска Комора је по тражењу финансијске дирекције у Београду одредила из Вел. Бечкерекa једног заступника и његовог заменика за члана порезног рекламационог одбора и о томе известила све заинтересоване.

Према чл. 5. тачке 6. закона о таксама сиромашнима могу се сматрати само она лица, која не плаћају више од 10 односно 20 дин. државне порезе без приреза и личног пореза на годину. Према објашњењу Министарства Финансија Генералне Дирекције Пореза издатог под бр. 80926 од 29. септембра 1927 године, личним порезом сматра се једино тециварина II. разреда и ни један други порески облик. Како у новом закону о непосредним порезима нема ни једног пореског облика ни под називом личног пореза, ни под називом тециварине II. разреда, то се умолила за објашњење Генерална Дирекција Пореза, који се порески облик из 1. чл. поменутог закона о непосредним порезима има сматрати личним.

Како ни један порески облик из новог закона о непосредним порезима није лични порез, услед тога што отпада тециварина II. разреда, Адвокатска Комора је заједно са Саветом Града Новог Сада предложила Министарству Финансија Генералној Дирекцији Пореза, да узме у разматрање то, да ли би услед промене закона о порезима умесно било, да се надлежном форуму поднесе предлог ради измене чл. 5. тачка 6. Закона о таксама у томе смислу, да се у погледу наплате такса и пристојби сматра сиромашним онај који од иметка, капитала, ренте или од личног рада и службе нема више прихода, него што је обична надница у месту где станује.

*

Адвокатска Комора је са неколико страна дознала, да су неки адвокатски приправници само формално уписани у именик адвокатских приправника, а да стварно нису на вежби. Тим поводом је Одбор Адвокатске Коморе окружницом позвао све своје чланове, да одмах бришу из именика оне приправнике, који се не налазе стварно на адвокатско-приправничкој вежби. Да би се у томе погледу отклониле све повреде закона о адвокатима и овом приликом се умољавају сви чланови Адвокатске Коморе, да одбору пријаве сваки конкретан случај, како би одбор могао по закону поступити, јер ово захтева интерес адвокатског реда.

*

Једно од најважнијих питања са којим се одбор А. К. позабавио јесте адвокатска тарифа. На главној скупштини Адвокатске Коморе, која је одржана прошле године, решено је да се тражи повишење адвокатске тарифе. У смислу овога решења су Апел. Суду подне-

сени потребни подаци и умољен је г. председник да донесе нову тарифу која ће бити боља од досадање и више одговарати осталим адвокатским тарифама у држави и у иностранству.

Међутим, на велико изненађење, крајем октобра 1928 године су Касациони и Апелациони Суд издали нову и за судове обавезну адвокатску тарифу са којом парбене трошкове не само да нису повисили, него су ове према старој тарифи снижили на половину.

Ова адвокатска тарифа је код адвокатског реда изазвала силну узбуну и огорчење, јер су њоме угрожени били не само материјални интереси и екзистенција адвоката, него је њоме била нанесена увреда и понижење целом адвокатском реду.

Одбор Адвокатске Коморе је поводом тога одмах сазвао ванредну скупштину, на коју је позвао све своје чланове, а осим тога и народне посланике, који су бирани на подручју Војводине. На овој скупштини, која је одржана 25. новембра 1928 год. донесена је једногласно ова резолуција :

Адвокатска скупштина сматра да је новом адвокатском тарифом, коју је донео Касациони Суд у Новом Саду 26. октобра т. г. и Апелациони Суд у Новом Саду 30. октобра т. д. не саслушавши Адвокатску Комору погођен у виталним моралним и материјалним интересима и правима цео адвокатски ред. Налази, да за издавање оваке тарифе стварног разлога није било једно зато, јер се животне прилике нису промениле и уколико јесу, промењене су на горе, са друге стране пак за издавање оваке тарифе није било потребе већ ни зато, јер нови закон о адвокатима ступа у живот за који месец, а у њему је, као и у досадањем закону право одређивања адвокатске тарифе резервисано Министру Правде у споразуму са Адвокатским Коморама и Апелационим Судовима.

Адвокатска скупштина је изабрала извршни Одбор, коме је оставила одрешене руке, да доноси обавезне одлуке за цео адвокатски ред, али са мандатом : да учини све што може, да се нова адвокатска тарифа неодложно стави ван крепости, јер по овој новој тарифи адвокати не само да неби могли правилно вршити свој позив, нити удовољавати друштвеним обвезама свога реда већ би то водило пауперизацији и пролетаризацији овог друштвеног реда, а на штету правилног функционисања правосуђа.

Извршни Одбор је одмах после ванредне скупштине израдио пројекат нове тарифе и његовим посредовањем и сарадњом је Касациони и Апелациони Суд ставио ван снаге тарифу од октобра 1928 године и децембра месеца исте године је донео нову тарифу, која је и данас на снази, а која је саопштена члановима Адвокатске Коморе преко „Гласника“.

Као што је познато на прошлогодишњој главној скупштини усвојен је предлог Одбора Адвокатске Коморе, да се оснује фонд за издавање припомоћи изнемоглим адвокатима и наследницима умрлих адвоката, који су били чланови Коморе, те је прихваћен предложени правилник. Оснивање овога фонда је изазвало опште задовољство код чланова Коморе. До сада се јавио само један адвокат са захтевом, да не тражи из фонда никакву припомоћ и да није вољан плаћати допринос за овај фонд. Одбор Адвокатске Коморе је захтев овога адвоката одбио и позвао га да у смислу правилника и решења Главне Скупштине уплати у благајну адвокатске Коморе целу чланарину, јер се допринос фонду за издавање припомоћи налази у чланарини, која је обавезна за све чланове Адвокатске Коморе.

После оснивања фонда за припомоћ, пријавило се Адвокатској Комори неколико удовица оних адвоката, који нису били чланови ове Коморе са молбом, да им се припомоћ исплати, јер се налазе у бедном материјалном стању. Како Одбор није могао овима исплатити припомоћ из фонда, то је констатујући оправданост њихових захтева, исплатио им једаред за свагда извесну мању своту која је још према буџету расположива била.

*

Адвокатска Комора је у смислу решења Главне Скупштине од 1928. године приступила издавању свога месечног листа, који се издаје под надписом „Гласник Адвокатске Коморе“. Прошле године је издано 7 бројева а ове године је изашло 5 бројева. Како је прорачуном осигурано исплаћивање награде неким сарадницима, то је Уређивачки Одбор донео закључак, да се награда исплаћује само оним сарадницима, који нису чланови Адвокатске Коморе, и то 1000— Дин по једном штампаном табаку од 16 страна, док се члановима Адвокатске Коморе награда не исплаћује, јер сарађују у интересу своје и адвокатског реда а с друге стране, јер за ову сврху прорачуном није предвиђена довољна свота.

Уређивачки Одбор се трудио, да „Гласник Адвокатске Коморе“ изађе свагда на време, али се ипак догађало да услед закашњених рукописа није могао на време да изађе, па су тада издвани дупли бројеви.

Адвокатска Комора и овом приликом умољава све своје чланове, да ревносно приступе сарађивању „Гласника“ јер ово захтева интерес адвокатског реда, па ће у томе случају и „Гласник“ уредније излазити.

Комора је стала на то становиште, да је потребно да се више позабави и са личним питањима, па је због тога изаслала своје

делегате на прославу четрдесетгодишњег адвокатског рада Др. Лазара Штерна, адвоката из Вел. Бечкерека, коју је прославу приредило Адвокатско Удружење у Вел. Бечкереку и на којој је слављеника у име Адвокатске Коморе поздравио секретар Др. Коста Мајински. Ове године је решено, да се прослави педесетогодишњица адвокатског рада Др. Ивана Влаховића, адвоката из Ст. Бечеја и четрдесетогодишњица Др. Милана А. Ђирића, адвоката из Н. Сада. Како је Др. Милан А. Ђирић на жалост умро, то ће се одржати само прослава Д-ра Ивана Влаховића 16. јуна т. г. у Новом Саду на дан саме Главне скупштине.

*

Током прошле године одржано је неколико конференција у Београду и Загребу ради доношења закона о адвокатима, на којима је учествовала и ова Комора. Иако је пројекат закона о адвокатима дуже времена лежао пред народном скупштином није се дуго узимао у претрес. Када се увидело да скоро још неће бити усвојен, на конференцији адвоката у Београду било је решено да се умоли Мин. Правде, да помоћу Финансијског Закона прошири на целу Краљевину адвокатски закон који је био на снази у Војводини. Ова је Комора по закључку конференције дала превести овај закон на службени језик, али до проширења закона на целу Краљевину није дошло, јер је међувремено Народна Скупштина изгласала закон о адвокатима од 17. октобра 1928. год. Још док се овај закон тако рећи није почео ни примењивати, замењен је са новим законом о адвокатима од 17. III. 1929. год. који је данас на снази, а у смислу којег је сазвана конституирајућа скупштина за 16. јуни т. г.

Из седнице Одбора Адвокатске Коморе у Новом Саду, одржане 11. маја 1929. год.

Др. Коста Мајински, с. р.
тајник.

Др. Стеван Адамовић, с. р.
председник.

АКТИВА ЗАКЉУЧНИ РАЧУН СА 31. ДЕЦЕМБРОМ 1928. ГОД. ПАСИВА

Некретнина кућа и земљиште	300.000.—	Даки Поповићу	8.994.—
Салдо благ. са 31./XII. 1928.	164.184.44	Савету Града Новог Сада за	
Салдо чековног рачуна са		трогоар испред зграде Ад-	
31 XII. 1928.	9.492.33	вокатске Коморе	8.635.79
Рачун обвезнице 7% држ.			
инвест. зајма	10.000.—		
Рачун дужника	142.246.40		
" намештаја	8.523.06		
" Телефонске Централне			
Нови Сад, (за кауцију) .	500.—		
	634.946.23		
	Дин.		
			17.629.78

Активa	634.946.23
Пасивa	17.629.79
Остаје вредност иметка са 31/XII. 1928.	617.316.44

Нови Сад, дана 31. децембра 1928. год.

Тајник:

Др. Коста Мајински, с. р.

Председник:

Др. Стеван Адамовић, с. р.

Благајник:

Др. Оскар Цирис, с. р.

ПРОРАЧУН ЗА 1929. ГОД.

ПРИХОД

1. Остала готовина у благајни са 31./XII. 1928 год.	Дин.	81.265·75	
2. Готовина код чековног уреда у Загребу, са 31. децембром 1928. год.	„	9.492·33	
3. За чланарину и фонд од 493 члана по 800 дин.	„	394.400·—	
за рачун дужника	„	142.246·—	
4. За адвокатску уписнину	„	3.750·—	
5. За адвокатско приправничку уписнину	„	2.500·—	
6. За оглас у „Службеним Новинама“	„	1.500·—	
7. За камате на 7% инвест. зајма	„	700·—	
8. За станарину од једног издатог стана у згради Адвокатске Коморе 800×12	„	9.600·—	
Предвиђени приход за год. 1929.	Дин.	645.454·48	
По одбитку издатка	„	340.321·97	
Показује се чист приход од	Дин.	305.132·51	

РАСХОД

I. ОСОБНИ ИЗДАЦИ.

1. Плата Тајника 2000×12	Дин.	24.000·—	
2. „ Благајника 1000×12	„	12.000·—	
3. „ Фишкала 1000×12	„	12.000·—	
4. „ Чиновника 2800×12	„	33.600·—	
5. „ Дактилографкињи 800×12	„	9.600·—	
6. „ Послужитеља 450×12	„	5.400·—	96.600·—

II. СТВАРНИ ИЗДАЦИ.

1. За огрев 8 фати дрва	Дин.	7.000·—	
2. За осветлење	„	1.300·—	
3. За писаћи прибор	„	7.350·—	
4. За правнички лист	„	48.000·—	
5. За тисканице и штампугу	„	4.000·—	
6. За разне трошкове оправке и одржавања зграде Адв. Коморе	„	30.000·—	97.650·—

III. ВАНРЕДНИ ИЗДАЦИ.

1. Инг. Даки Поповићу, Нови Сад	Дин.	8.994·—	
2. Савету Града Новог Сада за постављени асфалт пред кућом Адв. Ком.	„	6.077·97	15.071·97

IV. РАЧУН ГУБИТКА.

1. За отпис чланарине од помрлих и исељених адвоката	Дин.	6.000.—
2. За разне хумане припомоћи	„	5.000.—
3. За издавање припомоћи надследни- цима изнемоглих адвоката	„	<u>120.000.— 131.000.—</u>

Нови Сад, 31. децембра 1928 год.

Председник:

Др. Стеван Адамовић, с. р.

Тајник:

Др. Коста Мајински, с. р.

Благајник:

Др. Оскар Циприс, с. р.

ПРОЈЕКАТ

ПОСЛОВНИКА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У Н. САДУ

I.

Назив и седиште

§. 1.

Назив Адвокатске Коморе гласи: Адвокатска Комора у Новом Саду.

Делокруг ове Коморе се простире на територију Апелационог Суда у Новом Саду, а седиште јој је у Новом Саду.

Званични печат

§. 2.

Адвокатска Комора у своје званичењу употребљава округао печат у средини са државним грбом, а унаоколо са исписаним својим називом.

Чланови Коморе

§. 3.

Чланови Адвокатске Коморе у Новом Саду су они адвокати, који су стално настањени на територији Апелационог Суда у Новом Саду и уписани у именик адвоката, који се код ове Коморе води.

§. 4.

У именик адвоката може бити уписан само онај адвокат, који искаже све услове прописане законом о адвокатима.

§. 5.

О упису у именик адвоката Одбор Коморе издаје решење и о томе поред молиоца извештава и Министра Правде, Касациони и Апелациони Суд Упис се објављује и у „Службеним Новинама“ о трошку онога, који се бележи у именик адвоката.

§. 6.

Пре издавања решења о упису у именик адвоката дужан је уписани адвокат прец Одбором Коморе у смислу §. 8. закона о адвокатима да положи заклетву и да у благајну Адвокатске Коморе уплати уписнину, чланарину и таксу за оглас у „Службеним Новинама.“

Ова обавеза се односи и на оне адвокате, који су код других адвокатских комора већ били уписани у именик адвоката.

Уписнина износи 500 динара.

§. 7

Осим уписнине чланови Адвокатске Коморе су дужни плаћати годишње чланарину, коју сваке године установљава редовна Главна Скупштина у вези а прорачуном. Чланарина се плаћа до 31. јануара за целу годину у напред. И они адвокати, који се током године упишу, дужни су целу годишњу чланарину платити.

Ако адвокат и после донесене одлуке о извршењу исплате адв.-коморских доприноса не би удовољно, против њега ће се покренути дисциплински поступак.

§. 8.

Ако адвокат тражи брисање из именика адвоката има у благајну Адвокатске Коморе да уплати таксу за објављивање огласа о брисању у „Службеним Новинама.“ Ако је брисање службено одређено, такса за оглас има се предујмити из благајне Адвокатске Коморе, а затим убрати од дотичног адвоката, односно у случају његове смрти, из његове оставине.

Адвокатски приправници

§. 9.

Одбор Адвокатске Коморе води именик адвокатских приправника у који се уписује само онај, који докаже све услове прописане законом о адвокатима.

Молбу за упис у именик имају потписати и адвокат и приправник.

Вежба се рачуна од дана кад је приправник отпочео свој рад.

§ 10.

Адвокатски приправници су дужни приликом сваког уписа у именик адвокатских приправника платити уписнину од 100 дин.

Док адвокатски приправник не уплати уписнину, донде му се не издаје уверење о упису у именик адвокатских приправника.

Делокруг и организација Адвокатске Коморе

§. 11.

Адвокатска Комора има да чува углед, част и право адвокатског сталежа и да пази на то да адвокати врше своју дужност.

Своје послове Комора обавља непосредно у скупштинама, а посредно у свом одбору.

Скупштина Адвокатске Коморе је уредно сазвани и конституисани скуп чланова Коморе.

Одбор Коморе је састављен из шеснаест чланова које бира Главна скупштина на 3 године.

Председник Одбора Адвокатске Коморе уједно је и председник скупштине. Остале часнике Одбора бира сам Одбор из изабраних чланова Одбора на три године. Упражњена места чланова Одбора у току овог трогодишњег времена бира сам Одбор или наредна редовна скупштина.

§. 12.

Председник, заменик председника и чланови Одбора бирају се гласачким листићима између чланова Коморе. Изабраним се сматра онај који је добио више од половине датих гласова. При томе се броје и празни листићи.

Не постигне ли се већина првим гласањем, обавиће се ужи избор између оних, који су код првог гласања добили највише гласова.

У ужи избор имају се узети увек два пута онолико лица колико их ваља изабрати. Ако је за више особа дат једнаки број листића, одлучује коцка, која ће од њих доћи у ужи избор. Ништаван је сваки глас који је код овог бирања пао на лице, које није било узето у ужи избор. Ако код ужег избора буде број гласова једнак, одлучиће коцка.

Скупштина

§. 13.

У надлежност скупштине Адвокатске Коморе спадају ови послови :

а) Она одобрава пословнике предложене од одбора. Ови пословници имају се поднети Министру Правде на одобрење;

б) одређује број одборника;

в) бира по пословнику председништво и одбор Коморе, дисциплинско веће, заступника Коморе, адвокатске судије и оне адвокате, који ће бити чланови испитног одбора, доноси одлуке у случајевима §. 40. став други и §. 62. став други закона о адвокатима и изриче казне по §. 40. ст. трећи и §. 62. став трећи истог закона.

г) решава о прорачуну доходака и издатака Коморе, одређује

уписнину и чланарину чланова, испитује и одобрава Коморине и одборове рачуне.

д) одлучује о наплати уписнине, која се има употребити на добротворне установе Коморе;

ђ) одређује правила према којима се казне по §§. 54. став други слово б) и 55. став први слово б) закона о адвокатима имају употребити на добротворне установе адвокатског реда;

е) одређује да се један део прихода Коморе употреби на добротворне циљеве адвокатског реда и решава о установама које томе имају да служе;

ж) доноси одлуке о издржавању изнемоглих адвоката и адвокатских приправника, њихових удовица и сирочади, и одређује приносе чланова, који ће се на то употребити;

з) подноси предлоге и изјављује о законским предлозима своје мишљење, извештава о стању правосуђа и управе и износи своје примедбе и жеље у погледу њих.

§. 14.

Скупштине Адвокатске Коморе су редовне и ванредне.

Редовна се скупштина састаје сваке године октобра месеца, на коју Одбор позива чланове на 15 дана унапред.

Ванредне скупштине се могу према потреби више пута сазивати; о сазивању ванредне скупштине решава одбор. Ако најмање $\frac{1}{3}$ чланова Адвокатске Коморе затражи сазивање ванредне скупштине, она се има сазвати у року од месец дана по писменом захтеву.

§. 15.

Позиви се достављају члановима са ознаком главних предмета, који су на дневном реду.

§. 16.

Сваки члан скупштине има права подносити посебне предлоге.

Предлози се предају пред скупштину најкасније на 8 дана, јер се у противном случају не уносе у дневни ред скупштине.

§. 17.

За онај предлог, који није предат према прописима §. 16. има скупштина претходно да одлучи, да ли да се због хитности узме у претрес или не.

§. 18.

Код сваког предмета, који се износи на гласање, има се питање тако поставити, да се може гласати са „да“ или „не“.

§. 19.

При гласању има предност предлог првог предлагача.

§. 20.

О једном предмету може исти говорник више пута говорити, али тек после оних, који су се по реду за говор пријавили.

Предлагач и известилац имају завршну реч.

§ 21.

Ако три члана предлажу да се претрес прекине, овај се предлог има одмах ставити на гласање. У случају да се овај предлог прими, свака група бира по једног говорника, који добијају завршну реч. После ових може говорити само предлагач и известилац.

§. 22.

Предлози се подносе писмено.

Приликом тајног гласања председник гласа свагда, а при јавном гласању тек по пребројању гласова и то само у случају, ако су гласови једнако подељени.

Председник проглашује закључке, који се на истој седници не могу више мењати.

Приликом тајног гласања, председник одређује три члана за скупљање и пребројавање гласаница.

§. 23.

У свако доба могу тражити реч:

- 1) Они који намеравају у личним питањима да говоре и
- 2) Који хоће да говоре о дневном реду или одредбама пословника.

§. 24.

Скупштински записници морају садржавати тачно обележење предмета који су на дневном реду, односно који долазе на претрес.

§ 25.

Скупштински записник, који потписују председник и тајник, оверавају три члана, које скупштина изабере.

§. 26.

Председник има строго да пази, да скупштинска седница тече тачно према прописима.

Одбор Адвокатске Коморе

§. 27.

Осим шеснаест чланова, које бира главна скупштина у одбор Адвокатске Коморе, чланови одбора су и председник Адвокатске Коморе и његов заменик.

§. 28.

У надлежност одбора Адвокатске Коморе спада:

а) да води именик адвоката и решава о упису у тај именик;
 б) да води именик адвокатских приправника, потврђује им приправничку вежбу и издаје уверења;

в) да извршује одлуке скупштинске;

г) да врши економске послове Коморе, наплаћује годишње приносе, уписнине и прописане пристојбе извршним путем;

д) да општи с властима и с лицима, која нису у вези с Комором;

ђ) да даје мишљење о величини награде адвоката, особито на молбу судова, и да настоји да се спорови о таквим захтевима мирним путем расправљају;

е) да именује привремене заменике ако је који адвокат болестан или одсутан, а није себи одредио заменика и да именује преузимаатеља адвокатске канцеларије у случају када адвокат буде избрисан из именика или када му се обустави адвокатура. Предлози адвоката или његове родбине у погледу лица заменика односно преузимаатеља канцеларије имају се уважити по могућству ако није случај брисања адвоката из именика дисциплинским путем или случај обуставе адвокатуре.

ж) да допушта, именује и уклања заступнике одређене у смислу 2. ал. § 22. и 4. ал. § 27. закона о адвокатима;

з) да сазива скупштину Адвокатске Коморе;

и) да се жали Управном Суду и Државном Савету против одлука управних власти којима се сужава адвокатима признати круг рада;

ј) да подноси представке, мишљења и предлоге, који се тичу адвокатуре, управе и правосуђа;

к) да надзирава адвокате и адвокатске приправнике и да изриче према њима казне до 1000 Дин., ако се не би одазвали његовим наредбама;

л) да именује изасланике у Савез Комора;

м) да пази да нико не врши бесправно адвокатске послове и да таква лица оптужује и

н) да бара из своје средине три члана и толико заменика који ће имати да суде кривице из §. 54. закона о адвокатима.

§. 29.

Одборске седнице се држе обично месечно једанпут.

Председник може према потреби и чешће сазивати одборску седницу. Ако три члана одбора захтевају у образложеној молби сазивање одборске седнице, председник је дужан одмах, а најкасније за 8 дана одборску седницу сазвати.

§ 30.

Одборске седнице су тајне и о њиховом току се води записник, који потписују председник и тајник и два члана одбора, које председник одреди.

Одбор доноси своје одлуке већином гласова. За ваљаност одлуке треба да је присутно најмање половина чланова Одбора.

§. 31.

Имена оних чланова, који учествују на одборским седницама имају се убележити у записник.

Гласови, односно мишљења противна решењима донесеним на одборским седницама, уносе се у записник само у томе случају, ако то гласач нарочито жели.

§. 32.

На одборске седнице позивају се сви чланови одбора. И онај члан одбора, који случајно није добио позив за одборску седницу, може на њој учествовати.

Председник Адвокатске Коморе и његов заменик

§. 33.

Председник заступа Комору према другима и председава у скупштини и у одбору, а кад је спречен, замењује га његов заменик. Председник заказује одборске седнице; у случају спречености часника, одређује им заменике: уз тајников потпис потписује службене отправке; надзирава административни рад Коморе; на седницама и скупштинама одржава ред и у случају потребе има право говорника на ред да упути, реч да му одузме, па и седницу да прекине; има право у свако доба благајну и рачуне Адвокатске Коморе да прегледа, шта више дужан је ово полугодишње бар једанпут да изврши и о томе да поднесе извештај одбору Адвокатске Коморе; овлаштен је на исплату да упућује у хитним случајевима своте до 5000 дин.

Осим вршења послова који му припадају већ у својству председника, у његов круг рада спада:

а) да покуша изравнати несугласице које су настале из пословног одношаја између чланова коморе и адвоката и адвокатских приправника. Ради тога он може позвати и саслушати странке и оне чланове Коморе, који би могли успешно посредовати;

б) да у случају потребе опомене чланове коморе и адвокатске приправнике на њихово понашање;

в) да пази на то да Комора не прекорачи у закону јој прописани круг рада.

Часници

§ 34.

Одбор адвокатске Коморе бира на 3 (три) године из изабраних чланова одбора тајника и благајника адвокатске Коморе.

Часници Адвокатске Коморе добијају награду, коју им сваке године редовна главна Скупштина одреди у вези са годишњим прорачуном.

Тајник

§ 35.

Тајник Адвокатске Коморе је шеф писарне и уједно архивар. Под његовим надзором и дисциплинском влашћу стоји манипулационо особље и послуга, које он прима и отпушта са одобрењем одбора. Он се стара да се именици адвоката и адвокатских приправника, деловодни протокол, отправничка, архивска и остале помоћне књиге тачно воде, да се отправци правилно истављају и отправљају. Службене отправке потписује заједно са председником, а отправке мање важности и преписку потписује сам. На одборским, скупштинским и дисциплинским седницама и претресима води записник и конципира решења одбора, скупштине и дисциплинског већа. Саставља нацрт годишњег извештаја. Једном речи, тајник отправља по улутству председника и одбора све унутарње послове Адвокатске Коморе.

Благајник

§. 36.

Благајник рукује приходима, издацима Адвокатске Коморе и имовином њених фондова. Благајник врши исплаћивања на основу прорачуна одборских закључака, односно упутница пред-

седника. Сваких шест месеци и иначе на захтев одбора или по потреби подноси извештај о стању благајне, саставља редован обрачун и годишњи прорачун, који подноси одбору Адвокатске Коморе односно главној скупштини.

Одбор тројице

§. 37.

Одбор Адвокатске Коморе бира из своје средине на три године три члана и три заменика, који у смислу 54. §-а зак. о адвокатима доносе одлуке у случају незнатније повреде дужности и могу адвоката казнити опоменом или ноћаном казном до 200 Динара.

У одбору тројице председава по годинама адвокатске службе најстарији члан, а записник води тајник Адвокатске Коморе.

Дисциплинско веће

§. 38.

Дисциплинско веће се састоји из председника, два његова заменика и 18 чланова.

Са дисциплинским већем сарађују заступник Адвокатске Коморе и његова два заменика.

§. 39.

Председника, заменике председника, чланове дисциплинског већа, заступнике Коморе и њихове заменике бира скупштина на 3 године и то на исти начин на који се бира и одбор Адвокатске Коморе.

Председник и чланови одбора Адвокатске Коморе могу се изабрати и у дисциплинско веће.

Председника дисциплинског већа и заступника Коморе у случају спречености замењује онај заменик, кога председник односно заступник Коморе одреди, а ако у погледу замењивања не би било учињено никакво расположење, онда замењује онај, који је старији по годинама адвокатске службе.

§. 40.

Листа изабраних лица дисциплинског већа, председника и заменика као и заступника Коморе и заменика доставља се Министарству Правде, Касационом и Апелационом Суду.

После прве године и друге године отладају коцком по шест чланова дисциплинског већа и њихова се места попуњавају новим члановима. Председник на свакој години изабраном

§. 41.

Дисциплинско веће извиђа и доноси своје одлуке у зборовима који се састоје из председника или његова заменика и четири члана.

Председник поставља зборове дисциплинског већа за годину дана у напред.

§. 42.

Осим председника и једног његовог заменика, бар још половина чланова дисциплинског већа морају бити адвокати, чије се канцеларије налазе у седишту дисциплинског већа.

Заступник Коморе и његови заменици могу бити изабрани само између адвоката, који станују у седишту дисциплинског већа.

§. 43.

Чланови дисциплинског већа и заступници Коморе врше своју дужност бесплатно.

Заступник Адвокатске Коморе добија паушалну своту, коју му буде годишње одредила главна скупштина у вези са прорачуном у име трошкова у смислу 64. §-а зак. о адвокатима, а заменици заступника добијају трошкове учињене у готову кад путују због ове своје дужности.

§. 44.

Дисциплинско веће извиђа и доноси своје одлуке према прописима законика о судском кривичном поступку. Председник гласа последњи.

§. 45.

Дисциплинско веће повешће поступак по службеној дужности чим сазна, било само, било из пријаве, за дисциплинску кривицу кога адвоката или адвокатског приправника. Дисциплинско веће доноси одлуку пошто саслуша и заступника Коморе.

Заступник Коморе

§. 46.

Заступник Коморе позван је да, ради заштите части и угледа адвоката и ради њиховог уредног вршења адвокатских дужности тражи пред дисциплинским већем, по службеној дужности, или по налогу одбора Адвокатске Коморе, истрагу и кажњење таквих дела, која се казне дисциплинским путем. Његова је дужност, да све овакве кривице које му се пријаве или за које сам дозна, одмах

пријави дисциплинском већу и да суделује код истраге и расправе предлажући што треба, подижући и заступајући оптужбу и поступајући по прописима закона о адвокатима.

Заступнику Коморе ставиће се на увиђај сва службена акта пре него што би дисциплинско веће по њима донело своју одлуку, како би могао учинити своје предлоге.

Заступник Коморе мора бити на свакој седници дисциплинског већа, узимати активно учешћа у расправама, само не може гласати код донашања одлука.

Заступнику Коморе је допуштено у свако доба да се разматрањем аката обавести о стању поведених истрага и да захтева да му се акта саопште, само тиме не сме да успорава дисциплински поступак.

Заступник Коморе дужан је о стању поведених истрага поднети извештај Министру Правде, ако то овај затражи. Не удовољи ли заступник Коморе томе или ако не би вршио савесно или тачно своју дужност разрешиће га одбор на тражење Министра Правде од дужности заступника Коморе. У томе случају изабраће скупштина код првог састанка уместо разрешеног заступника Коморе другога, а дотле ће га замењивати један од заменика. Ако овај заменик или други изабрани заступник Коморе не би савесно или тачно вршио своје дужности моћи ће Министар Правде сам поставити заступника Коморе између адвоката у подручју Коморе. Тако постављени адвокат дужан је примити се тога положаја под последицама поменутих у трећој алинеји §. 40. закона о адвокатима.

§. 47.

Нађе ли дисциплинско веће да је дело, за које се адвокат или адвокатски приправник окривљује, кажњиво по кривичном закону, известиће о томе државног тужиоца.

До свршетка овог кривичног поступка застаће се са ислеђењем и суђењем по дисциплинској кривици.

§. 48.

Дисциплинско веће, ако је потребно после учињене претходне истраге, решиће има ли се поступак прекинути (обуставити), или ће се истрага наредити и даље по закону поступити.

Пре него што би се ствар упутила на суђење мора се окривљеном дати прилика да се оправда.

§. 49.

Председник дисциплинског већа ће по потреби именовати истражног повереника.

Истражни повереник радиће у споразуму са заступником Коморе. Он може саслушавати сведоке, вештаке и окривљеника, или од овога затражити писмено изјашњење и извршити увиђај, као и затражити акта и потребан извештај од судова и управних власти.

По потреби може замолити све судове да изврше извиђање. Код преслушања може суделовати лично и преко заменика и стављати питања. На овакво суделовање овлашћени су заступник Коморе, окривљени и његов бранилац.

§. 50.

Акта довршеног извиђаја саопштиће се заступнику Коморе, а овај ће их са својим предлогом доставити дисциплинском већу за 15 дана од њиховог пријема.

О извршеном извиђању известиће се окривљеник који може дисциплинском већу изнети своје предлоге. Дисциплинско веће може по том предлогу, а и по службеној дужности наредити да се извиђај допуни.

§. 51.

Председник одређује дан и сат усмене расправе. Расправу мора одредити тако да од дана доставе позива окривљенику до дана расправе протече најмање осам дана. Даље он наређује, да се о расправи извести заступник Коморе, да се позову сведоци и да се припреми све што је потребно за усмену расправу.

Окривљеник и заступник Коморе могу у року од 5 дана од дана доставе позива учинити предлоге за расправу, или да се ова одгоди. О томе ће решити председник дисциплинског већа, против кога решења нема места посебном правном леку.

§. 52.

Усмена расправа бива у тајној седници, али је приступ допуштен адвокатима, адв. приправницима, врховном државном тужиоцу, или члану државног тужиоштва кога он делегира. Ни ова лица, као ни заступник Коморе, окривљеник и његов бранилац, не могу присуствовати већању и гласању дисциплинског већа. Забрањено је саопштавати јавности садржај расправе. Ко противно учини, биће кажњен по одредбама кривичног законика, или закона о штампи, ако је саопштење учињено путем штампе.

§. 53.

Расправа почиње усменим разлагањем стања ствари од стране известиоца, кога је председник именовao. Затим се саслушавају

окривљеник и позвани сзедоци, читају се записници саслушања и друга акта, и заступник Коморе ставља своје предлоге. Завршну реч имају окривљеник и његов бранилац и то редом како се они међусобно споразумеју. Нађе ли дисциплинско веће да је нужно извршити неко дослеђење, или прибавити какве доказе, наредиће што треба и заказати нову седницу ради настављања усмене расправе.

§. 54.

О усменој расправи водиће се записник, у који ће се уписати имена свих чланова дисциплинског већа, заступника Коморе, окривљеника и његовог браниоца ако га има, и битан садржај расправе.

Записник потписује председник и тајник, односно перовођа.

§. 55.

При изрицању пресуде дисциплинско веће уважиће само оно што је било изнесено на усменој расправи.

§. 56.

Пресуда мора окривљеника ослободити као некрива или сгласити за крива по делу због кога је окривљен. У пресуди ће се изрично навести да ли је адвокат крив због повреде дужности свога звања, или због понашања које је на штету части и угледа адвокатског реда, или је крив за обоје. Пресуда, која садржи одлуку о дисциплинској казни, мора садржавати и одлуку о накнади трошкова дисциплинског поступка.

§. 57.

Пресуда ће се одмах донети и објавити и у року од 15 дана с разлозима доставити окривљенику, заступнику Коморе и врховном државном тужиоцу код Касационог Суда. Препис пресуде доставиће се одбору оне Коморе којој окривљени припада.

Тужиоцу ће се на његов захтев дати препис пресуде, којом је окривљеник осуђен, заједно са разлозима, ако је он тврдио да је тиме, што је окривљени повредио своју дужност оштећен у својим приватним правима.

§. 58

Свака извршна правомоћна дисциплинска казна уноси се у књигу о дисциплинским казнама коју води одбор Адвокатске Коморе. Укоре и потпуно плаћене казне новчане које не премашају 600.— динара, одбор ће из књига бристати, ако то кажњеник после трогодишњег беспрекорног понашања затражи. Одбор је дужан побринути се за извршење пресуда и привремених закључака.

§ 59.

Књига о дисциплинским казнама мора имати ове рубрике: текући број, име осуђеног са седиштем, форум који је казну на првом степену изрекао, број одлуке или пресуде, казна и напомене

§ 60.

Износи новчаних казни, које изрече дисциплинско веће, одбор Адвокатске Коморе или Одбор Тројице по одбитку трошкова које је благајна Адвокатске Коморе у томе поступку предујмила, а који се уноси у благајну Адвокатске Коморе, уплаћују се у фонд за помагање изнемоглих адвоката и наследника умрлих адвоката.

Права и дужности адвоката

§. 61.

Адвокат је овлашћен давати савете у свим правним стварима и заступати пред свима судовима, другим државним и самоуправним властима и јавноправним телима.

Адвокат је дужан да целим својим држањем чува част и углед свога реда.

§. 62.

Адвокат је дужан саставити записник о примљеним грађанским парбеним пословима изузимајући оне, које му је странка путем поште поверила, надаље меничне парнице, те оне парнице које се покрећу на основу извода из трговачких књига (у колико заступа тужиоца); у кривичним стварима дужан је саставити записник у колико заступа пријавитеља односно оштећеног, док браниоци нису дужни записник састављати. Овај записник потписују адвокат или његов заменик и странка.

§. 63.

Странци, која може платити трошкове заступања, али којој су по писменој потврди два адвоката одбила заступање, адвоката ће именовати Одбор Адвокатске Коморе. Овај адвокат је дужан примити се заступања, ако га у томе не спречава који од разлога, поменутих у првом ставу §. 22. Закона о Адвокатима.

Адвокат је дужан примити се заступања странке, којој се по закону има дати заступник сиромашних. Ограничење остављено у предњем ставу остаје и овде у важности.

Администрација

§. 64.

Адвокатска Комора дописује се са министарствима и вишим

судовима путем извештаја, са осталим надлештвима и судовима путем дописа, а са својим члановима окружницама и решењима.

На сваки отправак има се ударити печат Коморе.

§. 65.

Поднесци, предлози, молбе итд. претресају се на одборским, скупштинским и дисциплинским седницама на основу реферисања тајника Адвокатске Коморе, односно одређеног известиоца.

Ако је у којем предмету била изаслата комисија, у томе случају известиоца бира сама комисија између својих чланова.

§. 66.

О редовним и дисциплинским предметима воде се по могућности посебни деловодни записници и регистри.

Деловодни записник мора имати ове рубрике: редни број; време када је поднесак стигао, од кога је стигао, од куда је стигао, који број носи, кратка садржина поднеска, кратка садржина решења, дан експедиције, ознака регистратуре и примедбе.

Регистар мора имати рубрику за име лица или власти, која спис подноси, те број, под којим је предмет заведен у деловодни записник.

Именик адвоката

§. 67.

Одбор Адвокатске Коморе води именик адвоката. Сваки адвокат, који је члан Адвокатске Коморе мора имати у именику адвоката свој посебан лист.

Именик адвоката мора бити увезан и снабдевен са бројевима страна, печатом Адвокатске Коморе и потписима председника и тајника.

Именик адвоката треба да има ове рубрике: име и презиме адвоката и седиште му, адвокатска диплома (дан, месец, година и место иставања), дан месец и година уписа у именик; дан месец и година решења о уписивању, међувремене промене, примедбе.

Именик адвокатских приправника

§. 68.

Одбор Адвокатске Коморе води именик о адвокатским приправницима, на који се односе одредбе 1. и 2. алинеје 67. §. овог Пословника.

Именик адвокатских приправника мора имати ове рубрике: број стране; име приправника; дан, месец, година и место рођења;

где је и када завршио правне науке; које је испите положио, где и када; да ли је постигао академски степен доктора права; трајање приправничке вежбе; име адвоката, код кога се налази на вежби; дан, месец и година, када је вежба прекинута и примедбе.

Евиденција о службеним заступствима

§. 69.

Одбор Адвокатске Коморе је дужан, да води евиденцију о адвокатима, који су у смислу §. 22. закона о адвокатима одређени за заступање сиромашних странака и оних, чија су заступања по писменој потврди два адвоката одбила.

Ова књига мора садржавати ове рубрике: Име адвоката, и дан, када је за заступника одређен и примедбе.

§. 70.

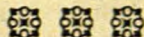
Списи и документи се могу извидети, њихови преписи и изводи иставити само са дозволом председника, изузимајући случајеве, на које се односе прописи дисциплинског поступка, даље када ово траже судови, државна тужиштва или чланови Одбора, Дисциплинског Већа, и часници Адвокатске Коморе.

Књиге Адвокатске Коморе може сваки члан Коморе прегледати, али препис или извод може набавити само са одобрењем председника Коморе.

Преписе и изводе из књига и списка оверава тајник Коморе.

§. 71.

Овај Пословник може мењати само она скупштина, на којој буде учествовало најмање једна трећина чланова Коморе.

Закон о адвокатима

од 17. III. 1929.

I. ГЛАВА

СТИЦАЊЕ АДВОКАТУРЕ

§ 1.

Адвокатура је занимање јавног поретка. Њој је циљ да адвокат својим стручним знањем помаже савесно и поштено појединцима правним саветима; да утиче на измирење странака које дођу у сукоб у правним односима или интересима; да у случају спора пред судовима заступа парничаре бранећи њихове оправдане интересе и права; и да у опште у примени закона пред судовима, другим државним и самоуправним властима и јавно-правним телима помаже да се донесе правилна и правична одлука.

Адвокатура се стиче уписом у именик адвоката.

За разлику од адвокатских закона многих других држава, па и за разлику од пређашњих пројекта нашега закона, доноси овај закон одмах у почетку дефиницију адвокатури (одветништва). То је захтевала логика законског система, а то је и било потребно. Потребно зато, да се нагласи и упозна, како адвокатура није обично занимање, које му је главна сврха да себи субјект тог занимања прибави средства за egzистенцију. Адвокатура није обрт. Она је занимање јавног поретка; адвокат је активни фактор у томе јавноме поретку. Крај свега тога он није јавни службеник нити је адвокатура служба. Он је независан, слободан фактор јавнога поретка. Из тог његовог положаја следе његова права и задаци. Ови сачињавајући компетенцију адвоката, бројнији су и опсежнији него ли су били у досадашњим законима. Док је по тим законима адвокат развијао делатност већином код судова, дотле нови закон — следећи, уосталом, при томе развој живота — овлашћује адвоката на заступање осим пред судовима, још и пред другим државним властима, пред самоуправним властима и пред јавно-правним телима. Адвокат је законом овлаштени сарадник, помагач органа свих тих власти и тела да се донесе правилна и правична одлука. Према томе неће моћи ниједно од тих тела одбити заступање адвоката, па чак ни онда, ако статут дотичних установа искључују посредовање адвоката (као н. пр. у статутима обраничких судова неких берза). Ти ће статуту морати да се прилагоде закону. То проширење адвокатске компетенције важно је особито зато, што су административне власти често одбијале заступање и посредовање одветника.

Дакако да и наступ адвоката мора бити примерен закону у формалноме и материјалном погледу. У новоме стању, насталоме дне 6. јануара 1929., издала је влада забрану интервенирања код министарства. Касније је дошло аутентично тумачење из Министарства Правде, да се та забрана не односи на адвокате, јер посредовање за интересе странака пред свим државним властима спада к њихову занимању. Разуме се, да то посредовање може ићи само за применом закона и мора бити лишено било чега, што би му дало значај корупције.

У другој алинеји 1-ог §-а изражено је начело слободне адвокатуре. Адвокатуру не подељује влада; она не именује адвоката ни у оквиру *numerus clausura* ни изван тог оквира. Адвокатура није више концесија. Она је право, које се стиче — уз испуњење увета наведених у §-у 2. — већ самим уписом у именик адвоката. Ако је адвокат испунио увете §-а 2. — а не говори против њега ниједна околност из §-а 4., онда мора бити уписан, мора уписом стећи адвокатуру. Упис је конститутивни акт адвокатуре *in concreto*.

Овде је место примедби, како закон доследно употребљава реч „адвокат, адвокатура“ место „одветник, одветништво“. И ако је прва реч услед своје интернационалне употребе стекла, такођећи, завичајно право у многим језицима, ипак би било боље, да се оставила наша добра домаћа реч када је већ имамо. На пр. аустриски закон од 6. VII. 1868. звао се „*Advokatenordnung*“, а законом од 6. II. 1919. замењена је та реч са „*Rechtsanwaltsordnung*“ и у читавоме је закону терминологија доследно промењена према тој чистој немачкој речи. Хрватска реч „одветник“ одавна је у употреби код Хрвата (Види Мажуранићеве Приносе за Хрватско-правно повесни речник, свеска V. стр. 809). „Словенски Правник“ св. 1—6. год. 1929. разлаже на стр. 175., како се реч „одветник“ и код Словенаца већ пред три столећа употребљавала.

§ 2.

У именик адвоката може бити уписан само онај који докаже следеће услове:

- а) да је држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца;
- б) да је способан за вршење правних радња;
- в) да је свршио правни факултет као редован слушалац и положио прописане испите у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца или на страни;
- г) да је по свршеном правном факултету и положеним испитима провео у вежби потребно време, како је то овим законом прописано; и
- д) да је положио адвокатски или судијски испит.

Женска лица могу стећи право на адвокатуру и ову обављати.

Било је приговора тачци в), да се испити положени на страни не би имали признати. Приговор је био одбијен, јер се није хтело спречити наше младиће да уче у иностранству. Упуту у специјалне домаће законе стећи ће и онако вежбом кроз пет година, а доказаће ју адвокатским испитом.

Речца „или“ у тачци д) упућује, да је судијски испит изједначен с адвокатским. Дакле ко има судијски испит, не мора да полаже адвокатски, хоће ли да буде уписан у именик адвоката. Интенција, додуше, редактора закона била је у почетку, да се призна судијски испит место адвокатскога само особама споменутих у §-у 3., тако да би сва остала тамо споменута лица морала полагаати и адвокатски испит (макар имала већ судијски). У почетку, дакле, хтело се тумачити тачку д) у вези са §-ом 3., али и нехотице изабрана стилизација тако је јасно противна тој интенцији, да се тачка д) не може никако по њој тумачити. Осим тога и установа члана 2. Закона о судијама код редовних судова од 8. I. 1929. број 915. да судијом може бити онај који је положио судијски или адвокатски испит, захтева тумачење и компензацију, да адвокатом може бити и онај, који је положио већ само судијски испит. Тај реципроцитет оправдан је такођер готово једнаком грађом за оба испита (испореди члан 10. Закона о судијама с §-ом 15. овога закона). Исто тумачење подупире и прелазна одредба §-а 125. („адвокатски односно судијски испит“).

§ 3.

У адвокатски ред могу ступити без вежбе (праксе) прописане овим законом и без адвокатског испита судије среских, окружних и трговачких судова, државни тужиоци и њихови заменици, секретари виших судова са положеним судијским испитом, ако су на тим положјима провели најмање пет година. Али ова лица неће моћи вршити адвокатуру у оном месту у којем су били на једном од сада поменутих положаја док не прође пет година од када су престали да служе у том месту.

Државни правобраниоци, председници окружних и трговачких судова, председници и судије виших судова, врховни и виши државни тужиоци и њихови заменици као и ванредни и редовни професори права на универзитету могу ступити у адвокатски ред без вежбе (праксе) и без адвокатског испита.

Ово право не припада онима, који су дисциплинским путем из државне службе отпуштени или стављени у пензију.

Било је сувишно споменути, да лица споменута у §-у 3. могу ступити у адвокатски ред и без адвокатског испита, чим

је § 2. изједначио адвокатски испит са судијским и чим се за та лица мора и онако претпоставити да имају судијски испит. Нагласак у првој алинеји треба ставити на речи: „без вежбе (траксе)“, јер се с тим параграфом хтела установити изнимка од услова вежбе. У другој алинеји спомињу се лица, која не требају ни вежбе ни испита (био тај судијски или адвокатски). Од тих лица неће имати ни адвокатски ни судијски испит једино можда ванредни и редовни професори права. Ванредни и редовни професор права на универзитету не може бити уједно и адвокатом; хоће ли ступити у ред адвоката, мора напустити професуру. Адвокатура је компатибилна истовремено једино са службом хонорарног професора унииверзитета и наставника стручних школа (§ 4., сл. в), § 33., сл. а).

Лица споменута у §-у 3., првој алинеји, опроштена су само онда од вежбе, ако су баш на тим положајима провела пет година; није, дакле, довољно да су пет година провела у државној или судској служби уопће. Пропис, да таква лица не могу вршити адвокатуру кроз пет година у истоме месту, у којем су била на једноме од споменутих положаја, имао је промењиву судбину. Он је долазио и у пређашњим редакцијама, али је накнадно готово увек био избациван. Ни у пређашњи закон није ушао. Свакако је добро, да је враћен коначно у овај закон; овај пропис допринеће свакако чистоћи и судства и одветништва, бар у очима јавности и странака, које су — дакако криво — мислиле, да се код судства може оно, што се могло — и ако није смело — код управе.

§ 4.

Адвокатуру не може стећи онај:

а) ко услед осуде кривичног суда нема законске способности за вршење адвокатуре;

б) ко је услед дисциплинске пресуде избрисан из именика адвоката или адвокатских приправнике, све док не протекне време за које је из именика избрисан (§ 57.);

в) ко с платом врши државну или другу коју јавну или приватну службу у својству чиновника осим службе хонорарног професора универзитета или наставника стручних школа;

г) ко има занимање које се не слаже с угледом, чашћу или независношћу адвоката;

д) ко се својим радом учинио недостојним поверења;

ђ) ко се налази под стечајем;

е) ко се одрекао адвокатуре и права на поновни упис —

§ 36. сл. г; и

ж) ко због душевних или телесних мана није способан да сам врши адвокатске послове.

Док се молилац налази у истрази пред којим кривичним судом или пред којом дисциплинском влашћу због таквих дела, због којих се по наређењима ст. 1. слова, а, б и е. овога параграфа не може стећи адвокатура, може се решење по његовој молби за упис у именик адвоката одгодити док се поступак не доврши.

Градски или опћински начелник може уједно бити адвокатом, у колико је начелником изабран; именовани по влади начелник јест исто што и владин повереник (комесар) па зато мислимо да не може бити уједно адвокатом. Ни с разлога тачке в) ни с разлога тачке г) горњег §-а (занимање овисно о влади не слаже се никако с независношћу адвоката.

§. 5.

Вежба (§ 2. сл. г) мора трајати пет година. Од тих пет година мора приправник једну годину провести код редовног суда, три године код кога адвоката у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, а једну годину може провести и код државног тужиоштва или јавног бележника, или у административној служби. Приправника, који је већ уписан у именик, суд мора примити на бесплатну вежбу.

Вежбу проведenu код адвоката потврђује одбор Адвокатске Коморе, вежбу код јавног бележника Бележничка Комора, а код осталих установа старешина надлештва.

Вежба од пет година представља отприлике средину међу аналогним прописима адвокатских закона у другим државама. Као што је познато, аустријска република тражи још данас седмогодишњу праксу. Према правним подручјима Словеније и Далмације, који су од Аустрије наследили дугу вежбу, значи наш нови закон ублажење; према правним подручјима кр. банскога стола у Загребу, Војводине и бивше краљевине Србије, где је вредила вежба од три године, значи нови пропис пооштрење. Практично то пооштрење ипак није толико, колико се на први поглед чини, јер је под системом подељивања *stallum* по влади свако морао чекати дуже од три године, док под садањим системом слободне адвокатуре може свако бити сигуран, да ће у најкраће време после пет година вежбе (у претпостави, дакако, да је молитељ испунио и друге услове) стећи адвокатуру. Тзв. стечена права садањих адвокатских приправника узета су донекле у обзир, тако да се неповољније одредбе о вежби не протежу на оне адв. приправнике, који су ступили у вежбу до 1. VIII. 1927. Друштво одветника у Загребу као и остале адвокатске установе у земљи били су мишљења, да се пропис о дужем трајању праксе не би имао применити на ниједног адв. приправника,

који се на дан ступања на снагу новог закона налазио уопште у пракси (на правним подручјима, где је досад вредио пропис о краћој вежби).

Сасвим је свеједно, којим ће редом адв. приправник вршити праксу: да ли најпре код суда, а онда код одветника или обратно. Исто је тако свеједно, хоће ли вршити праксу прекинуто или непрекинуто. Код прекида рачуна се, дакако, фактична пракса, али у изнимним случајевима урачунава се у вежбу и сам прекид (види § 9., III. ал.). Година вежбе код држ. тужиоштва или јавнога бележника или у административној служби није обвезатна; она може бити надомештена вежбом код суда или одветника, јер само су ове две врсте вежбе облигатне.

§ 6.

Молба за упис у именик адвоката има се, са потребним доказима свих законских услова поднети одбору оне Адвокатске Коморе у опсегу које молилац жели да има своје седиште.

Одбор може захтевати од молиоца уписнину, коју одређује пословник Коморе.

Одбор ће испитати да ли је молилац испунио све услове, па ће, у колико нема разлога за одлагање по § 4. последњем ставу, решити најдаље у року од четири недеље од када је молба стигла одбору. Иначе се сматра да је молилац примљен.

Молилац коме одбор Адвокатске Коморе ускрати упис у именик адвоката има право жалбе у року од 15 дана Касационом Суду.

§ 7.

Ако одбор држи да је молилац испунио све услове за упис, али да има околности, због којих ваља у смислу § 4. става првог слова д) испитати да ли је достојан поверења, послаће акта дисциплинском већу и о томе обавестити молиоца најдаље у року од четири недеље. Против овога закључка нема правног лека.

Дисциплинско веће држаће се код тога поступка наређења која вреде за поступање код дисциплинских кривица. Право жалбе припада само молиоцу и заступнику Коморе. Одбор ће допустити упис ако дисциплинско веће закључи да нема разлога одредити расправу о достојности поверења молиоца, или ако после усмене расправе буде утврђено да молилац није учинио дело због кога би био недостојан поверења. Одбор ће упис ускратити ако се дисциплинском пресудом утврди да је молилац учинио дело, због кога је недостојан поверења. Против ускраћења уписа нема правног лека.

Даљи поступак пред дисциплинским већем одпада ако молилац, после одлуке по ставу првом, повуче молбу за упис. У таквом случају не може молилац поднети одбору исте Коморе поновну молбу за упис, пре него што прође година дана од како је прву молбу повукао.

Ако би се пак после одобреног уписа сазнало за такве околности које би по § 4. ставу првом слово д) спречавале упис има се предузети горе наведени поступак. Ако се дисциплинском пресудом утврди да је молилац учинио дело које га чини недостојним поверења, одбор ће упис опозвати. Против овог опозива нема правног лека.

Ако одбор Адвокатске Коморе ускрати упис у именик Адвокатске Коморе, има молилац право жалбе на Касациони Суд. Али нема тог права жалбе ни уопће правног лека, ако одбор ускрати упис молиоцу услед тога, што је дисциплинско веће након поступка утврдило, да је молилац недостојан поверења. Сасвим логички, јер је молилац против саме пресуде дисциплинског већа имао право жалбе, па тек онда кад је така пресуда постала правомоћном, могао је одбор Адвокатске Коморе беспризивно ускратити упис. — Вероватно ће Коморе у своје Правилнику одредити, да сваки код њих уписани адвокат има добити прописну легитимацију.

§ 8.

Молилац мора пре уписа у именик адвоката платити прописану таксу и код одбора Коморе положити ову заклетву:

„Ја Н. Н. ступајући у ред адвоката заклињем се свемогућим Богом и дајем своју часну реч, да ћу владајућем Краљу Краљевине Срба, Крвата и Словнаца бити веран, да ћу се закона савесно придржавати, и да ћу једнаком ревношћу, савесно заступати правду и вршити своју дужност. Тако ми бог помогао“.

О упису у адвокатски именик одбор ће известити Министра Правде, Касациони суд и надлежни Апелациони Суд, који ће обавестити остале судове у свом подручју. Упис ће се објавити у „Службеним Новинама“.

У тексту заклетве у пређашњем закону био је наведен Устав; услед стања насталог дне 6. I. 1929. испао је „Устав“ из текста. Молилац стиче адвокатуру часом уписа у именик, дакле још пре него приме обавест о упису Министар Правде, Касациони Суд и надлежни Апелациони Суд, па чак и пре него упис буде објављен у „Службеним Новинама“. Ове нотификације јесу тек формалности, које не могу одгађати час стицања адвокатуре уписом.

II. ГЛАВА

Адвокатски приправници

§ 9.

Одбор Адвокатске Коморе водиће именик адвокатских приправника. У тај именик може се уписати само онај, који докаже да има услове из § 2. сл. а), б. и в) и који није искључен по § 4. ставу првом сл. а) до ж. закључно.

Ако има околности због којих треба у смислу §. 4. става првог сл. д) испитати достојност поверења примениће се § 7.

Молбу за упис у именик имају потписати и адвокат и приправник. Вежба се рачуна од дана кад је приправник отпочео свој рад. Адвокат је дужан да без одлагања пријави одбору дан почетка вежбе као и свако иступање приправника и свако прекидање које прелази један месец. Одбор ће моћи из оправданих разлога допустити да се у вежбу урачуна и прекид који траје дуже од месец дана. Време проведено на војној вежби има се рачунати у приправничку вежбу. Ако приправник после смрти адвоката настави свој рад у његовој канцеларији, урачунаће му се у вежбу време до стварног излаза. Остане ли приправник на вежби код адвоката који је преузео на себе канцеларију умрлог адвоката, онда ће тај адвокат без одлагања извести одбор Коморе о томе да је приправник у будуће код њега на вежби.

Одбор може захтевати од адвокатског приправника приликом првог и осталих уписа уписнину, коју ће одредити пословник Коморе.

§ 10.

Против одлуке одбора којом се приправнику одбија молба за упис у именик адвокатских приправника, изузевши случај недостојности поверења (§§ 7. и 9. став други), као и против одлуке којом му се ускраћује потврда адвокатске вежбе или којом му се наређује брисање из именика, приправник има право жалбе по § 6.

§ 11.

Адвокат је дужан приправника запослити у разним гранама адвокатског занимања. Одбор има да надзирава како адвокат спрема приправника, а ако се вежба врши тек привидно, поступиће се по закону како према приправнику тако и према дотичном адвокату.

§ 12.

Молба за полагање адвокатског испита подноси се непосредно или преко Адвокатске Коморе оном Апелационом Суду,

који је надлежан да за подручје где је адвокатски приправник најдуже вршио вежбу код адвоката, заједно са доказима о условима из § 2. тач. а, б, в и г и § 5.

Адвокатски приправник, који је провео три године у вежби и од тога две године код адвоката и једну годину код редовног суда има право на полагање адвокатског испита.

§ 13.

Адвокатски испит полаже се у Апелационом Суду пред испитним одбором, који се састоји из председника и четири члана, од којих двојица морају бити адвокати.

На крају сваке године за наредну годину Министар Правде поставља председника испитног одбора, чланове и њихове заменике. Двојица чланова овога одбора постављају се из реда судија Апелационог Суда, а другу двојицу предлаже Министру Правде Адвокатска Комора из места надлежног Апелационог Суда. Комора ће Министру Правде предложити осам кандидата. Председник испитног одбора је председник надлежног Апелационог Суда или његов заменик.

Закон одређује за испитни одбор двојицу чланова из редова адвоката, док о броју њихових заменика не говори ништа. Нема, дакле, запреке да буде и више од двојице заменика. Зато ће Министар Правде моћи и сву осморицу предложених му кандидата именовати у испитни одбор: двојицу као сталне чланове, а шесторицу као заменике. То ће бити и потребно, јер иначе би у доба кад учестају испити, исп. одбори с премалим бројем заменика били преоптерећени, услед чега би запињао и рад испитног одбора.

§ 14.

Испит је писмен и усмен. Прво се полаже писмени испит, а затим усмен. Усмени испит је јаван.

§ 15.

Испит се полаже код надлежног Апелационог Суда.

Кандидат на усменом испиту треба да покаже довољно теоријско и практично разумевање законских прописа материјалне и формалне природе из приватно-правне и кривично-правне области, као и познавање административног права.

(Наставиће се)